

Vluchtschrift

Feiten en signalen

Trimestrieel tijdschrift

Januari - juni 2011

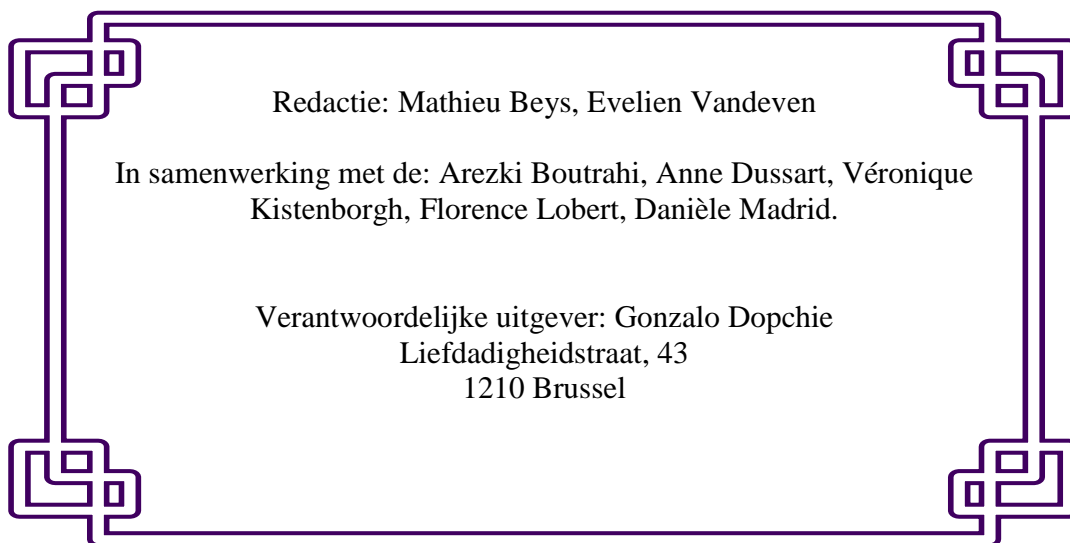
ERKENNINGSNUMMER: P 404020

DOSSIER

blz. 4

Vrij verkeer in Europa : voor wie ? Onder welke voorwaarden?

Mathieu Beys, Evelien Vandeven

Redactie: Mathieu Beys, Evelien Vandeven

In samenwerking met de: Arezki Boutrahi, Anne Dussart, Véronique Kistenborgh, Florence Lobert, Danièle Madrid.

Verantwoordelijke uitgever: Gonzalo Dopchie
Liefdadigheidstraat, 43
1210 Brussel

Dit tijdschrift wordt gratis toegestuurd op eenvoudige aanvraag (via e-mail; de gedrukte versie wordt voor de documentatiecentra en mensen zonder toegang tot Internet voorbehouden). U kan met uw vragen voor informatie of voor een abonnement, suggesties en bemerkingen rond een artikel of de situatie van migranten in België, terecht bij Mathieu Beys en Evelien Vandeven.

E-mail: m.beys@caritasint.be of e.vandeven@caritasint.be

Tel.: 02/229.36.15 Fax: 02/229.36.36 (met vermelding “t.a.v. Mathieu Beys”)

De persoonlijke gegevens van onze abonnees (naam, voornaam, elektronisch - of postadres) worden door de vzw Caritas international (verantwoordelijk voor de verwerking) verwerkt met als doeleinde de verzending van dit tijdschrift of eventueel van andere inlichtingen, die voor onze lezers van belang kunnen zijn. Krachtens de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, hebben onze abonnees recht op toegang en op verbetering na aanvraag op het bovenvermelde adres. Caritas International verplicht zich ertoe de persoonlijke gegevens niet ter beschikking te stellen van derden.

De artikelen van Vluchtschrift bevatten algemene informatie en moeten niet als het officiële strandpunt van de Vzw Caritas International beschouwd worden, behalve met uitdrukkelijke vermelding. De reproductie van Vluchtschrift wordt aangemoedigd als het tot een niet-commercieel doel dient en met bronvermelding. Ondanks de zorgvuldigheid van de redactie kunnen sommige berichten of inlichtingen achterhaald zijn op het moment dat u die leest. De raadpleging van een specialist (advocaat of jurist) wordt sterk aangeraden voor alle vragen in verband met een individuele situatie. Noch de auteurs noch de Vzw Caritas International kunnen aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van het gebruik van deze informatie.

INHOUDSTAFEL

DOSSIER

p. 4

Vrij verkeer in Europa : voor wie ? Onder welke voorwaarden?

Mathieu Beys, Evelien Vandeven

Vrij verkeer in Europa : voor wie? Onder welke voorwaarden?	4
I. De verschillende gebieden van vrij verkeer	5
I.1. De Europese Unie	6
I.2. Schengenzone	7
I.3. De Europese Economische Ruimte (EER)	9
II. De verschillende categorieën van personen	10
II.1. Burgers van de Europese Unie	10
II.2. Familieleden van de burgers van de EU	12
II.3. Derdelanders	14
III. Wie mag reizen (maximum 3 maanden) binnen de EU en onder welke voorwaarden ?	15
III.1. Burgers van de EU	15
III.2. Familieleden van burgers van de EU	17
III.3. Derdelanders	19
IV. Wie mag migreren en werken binnen de EU en onder welke voorwaarden? .	23
IV.1. Burgers van de EU	23
IV.2. Familieleden van EU-burgers	26
V.3. Derdelanders	28
Besluit	34

+ Overzicht (tabel)

DOSSIER

Vrij verkeer in Europa : voor wie? Onder welke voorwaarden?

Mathieu Beys, Evelien Vandeven

Vrij verkeer in Europa is een tastbare werkelijkheid geworden voor vele mensen. Voor vreemdelingen en zij die hen bijstaan is het echter vaak een bron van verwarring. Enkele voorbeelden uit de praktijk:

- Bezorgd om de culturele ontwikkeling van zijn begunstigen, organiseert een OCMW uit een grensgemeente een excursie naar een nabijgelegen stad, gelegen juist aan de andere kant van de grens. Tussen de gelukkige deelnemers bevinden zich Belgen, maar ook asielzoekers, opgevangen in een lokaal opvang initiatief (LOI).
- Een Palestijn heeft het statuut van subsidiaire bescherming ontvangen, maar beschikt niet over een paspoort. Hij vindt huisvesting in de regio van Verviers en hij gaat regelmatig op bezoek bij zijn familie in Aken.
- Een Tsjetsjeen vraagt asiel aan in België. Hij is echter eerst via Oostenrijk gepasseerd, dus België is van mening dat, op grond van het Dublinverordening, enkel de Oostenrijkse autoriteiten bevoegd zijn om de asielaanvraag te behandelen. Hij dient beroep in tegen deze beslissing. Ondertussen blijft hij in België en gaan zijn kinderen naar een Franstalige school. Na 2 jaar wordt zijn beroep verworpen. De familie vertrekt naar Oostenrijk waar zij kort nadien het statuut van vluchteling verkrijgen. De kinderen hebben echter moeite om zich te integreren en willen hun scholing verderzetten in het Frans. Zij wensen terug te keren naar België, ervanuit gaand dat hun statuut van vluchteling ook hier geldig zal zijn.
- Eind 2010, Europese burgers van Roma-afkomst worden in grote aantallen uit Italië en Frankrijk gezet.
- In de context van de Arabische lente blokkeert de Franse grenspolitie de toegang van Tunesische onderdanen en solidaire burgers komende uit Italië. Men is vervolgens getuige van een diplomatiek dispuut tussen Frankrijk en Italië, en het in vraag stellen van de Schengenprincipes.

Aangezien grenscontroles de uitzondering zijn geworden, denken sommigen misschien dat de grenzen zijn verdwenen. Jammer genoeg is dat niet het geval.

In dit dossier pogen wij een stand van zaken op te maken over de mogelijkheden om te reizen en zich te vestigen binnen de EU voor personen met een wettelijk verblijf in een lidstaat, op grond van Europese¹ en Belgische² juridische bronnen. Voorafgaandelijk

¹ Het betreft voornamelijk het Schengenacquis en de Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 en tot intrekking van Richtlijnen 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG en 93/96/EEG (hierna *Richtlijn 2004/38*).

zullen wij duidelijk de ruimten en personen in kwestie definiëren, want het recht op vrij verkeer varieert op 2 vlakken. Ten eerste, op *ruimtelijk* gebied, het Europese grondgebied bestaat uit verschillende zones die verschillende toegangsvoorwaarden hanteren. Ten tweede, de vrijheid om zich te verplaatsen is ook niet dezelfde voor alle personen met een legaal verblijf in de EU. Volgens het huidige recht zullen andere regels gelden afhankelijk van de nationaliteit of familiebanden van personen.

I. De verschillende gebieden van vrij verkeer

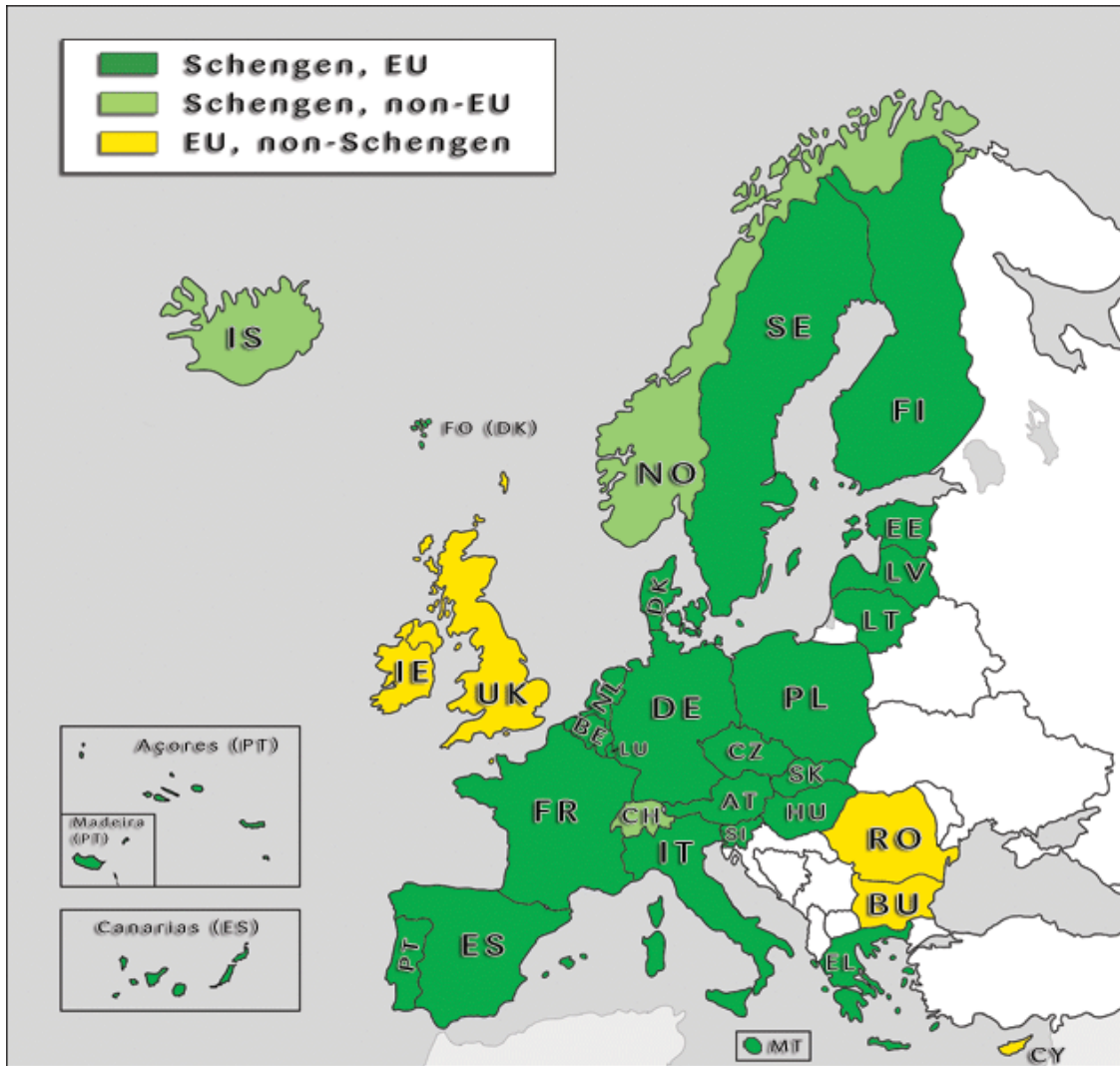
In theorie is de Europese Unie een ruimte van “vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid”³ en moet de EU een beleid ontwikkelen met als doel “het voorkomen dat personen, ongeacht hun nationaliteit, bij het overschrijden van de binnengrenzen aan enige controle worden onderworpen”⁴. Nochtans, het ontbreken van controles aan de binnengrenzen strekt zich niet uit over het hele grondgebied van de Unie. Men moet dus het onderscheid maken tussen verschillende ruimtes, waar de voorwaarden tot toegang en tot verblijf op belangrijke wijze kunnen verschillen.

Kaart van het grondgebied van de Europese Unie en van de Schengenzone (bron: Dienst Vreemdelingenzaken, https://dofi.ibz.be/RG/BORDER/NL/Start_Nl.htm)

² Het betreft in hoofdzaak de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (hierna *Wet van 15 december 1980*) en het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (hierna *KB 8 oktober 1981*).

³ Artikel 2 Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna *VEU*).

⁴ Artikel 77, §1 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna *VWEU*).

I.1. De Europese Unie

De Europese Unie bestaat uit deze 27 lidstaten (in volgorde van toetreding sinds de 6 stichtende landen):

1957	België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland	6
1973	Denemarken, Ierland, Verenigd Koninkrijk	9
1981	Griekenland	10
1986	Portugal, Spanje	12
1995	Finland, Oostenrijk, Zweden	15
2004	Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije, Slovenië, Tsjechië	25
2007	Bulgarije, Roemenië	27

I.2. Schengenzone

I.2.1. Lidstaten van de Schengenzone

In 1985 bereikten de landen van de Benelux, Frankrijk en Duitsland een akkoord om de controles aan hun binnengrenzen geleidelijk af te schaffen en een nauwe samenwerking tot stand te brengen, met name op het gebied van politie. In 1990 werd een overeenkomst gesloten ter uitvoering van dit akkoord.⁵ Het einde van de systematische controles aan de grens tussen de 7 landen werd realiteit in 1995. De Schengenzone, in principe zonder controles aan de binnengrenzen, bestaat vandaag in 2011 uit 25 landen, namelijk⁶:

1995	België, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje	7
1997	Italië, Oostenrijk	9
2000	Griekenland	10
2001	Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen, Zweden	15
2007	Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije, Slovenië, Tsjechië	24
2008	Zwitserland	25

I.2.2. Het Schengenacquis: kort overzicht

Sinds 1999 maken de Schengenregels deel uit van het recht van de Europese Unie.⁷ Dit is wat men noemt het "Schengenacquis". Nochtans, bepaalde EU-landen maken geen, of niet geheel, deel uit van de Schengenzone. Zo behouden Ierland en het Verenigd Koninkrijk hun grenscontroles, maar nemen ze wel deel aan de politieke samenwerking.⁸ Cyprus, Roemenië en Bulgarije zullen slecht volledig in Schengen worden geïntegreerd na een positieve evaluatie van een reeks van factoren, o.a. hun vermogen om de buitengrenzen te controleren. Anderzijds, 3 landen maken deel uit van de Schengenzone zonder lid te zijn van de Europese Unie: IJsland, Noorwegen en Zwitserland.

⁵ Overeenkomst van 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (hierna *SUO*), goedgekeurd door de wet van 18 maart 1993 (MB 15 oktober 1993).

⁶ De linkerkolom vermeldt de datum van de effectieve afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, en niet de datum van aansluiting tot *SUO*.

⁷ Protocol nr. 2, annex bij het Verdrag van Amsterdam (PB C 340 van 10 november 1997) en Besluit 1999/436/EG van de Raad van 20 mei 1999 tot vaststelling, in overeenstemming met de desbetreffende bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag betreffende de Europese Unie, van de rechtsgrondslagen van elk van de bepalingen of besluiten die het Schengen-acquis vormen.

⁸ Zie Besluit 2000/365/CE van de Raad van 29 mei 2000 betreffende het verzoek van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland deel te mogen nemen aan enkele van de bepalingen van het Schengenacquis.

Op schematische wijze kunnen we de karakteristieke principes van Schengen m.b.t. de kwestie van migratie samenvatten in de volgende punten:

- afschaffing van de systematische controles van de binnengrenzen;
- toepassing van de gemeenschappelijke regeling van de Schengengrenscore voor de toegang aan de buitengrenzen⁹
- gemeenschappelijke regeling betreffende de procedures voor een visum van kort verblijf¹⁰ en de landen onderworpen aan de verplichting tot een visum kort verblijf¹¹;
- een visum afgeleverd door een lidstaat is geldig in de *hele* Schengenzone;
- coördinatie tussen de besturen voor het bewaken van de grenzen (verbindingsfunctionarissen, gemeenschappelijke instructies, gemeenschappelijke training);
- grotere rol van de vervoerder in de strijd tegen illegale immigratie;
- versterkte politieke samenwerking (met name grensoverschrijdend toezicht en recht van achtervolging¹²);
- versterkte justitiële samenwerking door versnelde procedures van uitwijzing en van uitlevering van veroordeelde personen;
- gebruik van het Schengeninformatiesysteem (SIS)¹³.

I.2.3. Verbod op controles aan de binnengrenzen behoudens bepaalde uitzonderingen

De afschaffing van controles aan de binnengrenzen, die voor alle personen gelden, ongeacht hun nationaliteit¹⁴, is het meest zichtbare gevolg van het oprichten van de Schengenzone. Deze controles zijn echter nog niet in de vergetput gegooid. Ten eerste, de Schengengrenscore verbiedt niet dat men “controles *binnen* het grondgebied” uitvoert.¹⁵ De grens tussen “grenscontroles” die zijn verboden, en de uitoefening van de “politiebevoegdheid” die is toegestaan, zoals identiteitscontroles, is in de praktijk niet makkelijk te trekken.¹⁶ Bovendien behouden de lidstaten de mogelijkheid om

⁹ Verordening 562/2006/CE van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 tot vaststelling van een communautaire code betreffende de overschrijding van de grenzen door personen (PB C 247 van 13 oktober 2006, blz. 1–16) (Hierna *Schengengrenscore*). Zie een bijgewerkte lijst van grensdoorlaatposten: http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/borders/borders_rights_en.htm.

¹⁰ Zie Verordening nr. 810/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (PB L 243 van 15 september 2009). (Hierna *EU-Visumcode*).

¹¹ Zie de lijst.

¹² Op grond van het recht op achtervolging kan de politie van land A bevoegdheid krijgen om de grens te overschrijden om een voortvluchtige te arresteren op het grondgebied van land B.

¹³ Men werkt aan een nieuw systeem, SIS II, maar het is op dit moment (juli 2011) nog niet operationeel. Over de redenen voor de achterstand en de gevaren van SIS II voor fundamentele rechten, zie Joanna Parkin, *The Difficult Road to the Schengen Information System II: The legacy of ‘laboratories’ and the cost for fundamental rights and the rule of law*, CEPS, april 2011, beschikbaar op <http://www.ceps.eu>.

¹⁴ Art. 20 Schengengrenscore.

¹⁵ Artikel 21 van de Schengengrenscore staat de uitoefening van de politiebevoegdheid toe “voorzover de uitoefening van die bevoegdheid niet hetzelfde effect heeft als grenscontroles” en definieert enkele hypothesen.

¹⁶ Het Hof van Justitie kreeg een vraag betreffende de legaliteit van een identiteitscontrole van twee illegaal verblijvende migranten in Frankrijk. Het Hof heeft deze kans echter niet gegrepen om deze kwestie op te helderen. Het Hof heeft enkel geantwoord dat het Europees recht zich verzet “tegen een nationale

grenscontroles aan de binnengrenzen opnieuw in te voeren “in geval van een ernstige bedreiging van de openbare orde of de binnenlandse veiligheid”.¹⁷ De grenscontroles kunnen enkel plaatsvinden bij wijze van uitzondering en, met uitzondering van dringende gevallen, moeten op voorhand aan de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten worden gemeld, met vermelding van de redenen om deze controles te rechtvaardigen.¹⁸ De duur (in principe maximum 30 dagen) en de omvang mag niet disproportioneel zijn t.o.v. de beoogde doelstellingen. De lidstaten gebruiken dit mechanisme tamelijk vaak voor veiligheidsredenen, bijvoorbeeld in geval van een internationale top (G8, NAVO, EU,...) of sportwedstrijden (voornamelijk voetbal). Zo heeft België bijvoorbeeld zijn binnengrenzen gecontroleerd op 3 gelegenheden tijdens het jaar 2000 (in januari om een “aanzuigefect” te vermijden als gevolg van de regularisatiecampagne; in de zomer voor het Europees kampioenschap voetbal “Euro 2000”; en op het einde van het jaar om de stroom asielzoekers te ontmoedigen alvorens een verstrenging van de procedure¹⁹). In de lente van 2011 heeft Frankrijk ook opnieuw controles ingevoerd aan de Italiaanse grens om zo de aankomst proberen in te perken van Tunesiërs voorzien van een humanitair verblijfsrecht en reisdocumenten, afgeleverd door de Italiaanse overheid. De legaliteit van deze controles is ten zeerste betwistbaar. Ten eerste, het valt ernstig te betwijfelen of enkele honderden Tunesische migranten, vergezeld van leden van NGO’s en andere solidaire en vredelievende burgers, kunnen worden beschouwd als een “ernstige bedreiging”. Vervolgens, controles op basis van uiterlijke kenmerken (“contrôles au faciès”) zoals uitgevoerd door de Franse grenspolitie, zouden als discriminerend kunnen worden beschouwd, zowel op etnische grond t.a.v. de Tunesiërs als op grond van politieke overtuiging van de burgers gekomen om hen te ondersteunen.²⁰

I.3. De Europese Economische Ruimte (EER)

De Europese Economische Ruimte (EER) is een economische unie bestaande uit de 27 lidstaten van de EU en 3 lidstaten van de 4 leden van de EFTA²¹: IJsland, Noorwegen en

wettelijke regeling waarbij aan de politieautoriteiten van de betrokken lidstaat de bevoegdheid wordt verleend om uitsluitend binnen een 20 kilometer diep gebied langs de landsgrens van die staat met de staten die partij zijn bij de [SUO], de identiteit van eenieder te controleren, ongeacht het gedrag van de betrokkene en los van specifieke omstandigheden waarvan een risico op aantasting van de openbare orde uitgaat, teneinde de naleving van de verplichtingen ter zake van het houden, het dragen en het tonen van de bij wet voorziene titels en documenten te verifiëren, zonder dat die regeling in het noodzakelijke kader voor die bevoegdheid voorziet om te waarborgen dat de feitelijke uitoefening ervan niet hetzelfde effect kan hebben als grenscontroles” (H.v. Justitie van 22 juni 2010, C-188/10 en C-189/10, *Melki & Abdeli*, §§63-75).

¹⁷ Art. 23 Schengengrenscodex.

¹⁸ Voor de hele procedure, zie art. 24 – 31 Schengengrenscodex.

¹⁹ Zie Sergio Carrera, Elspeth Guild, Massimo Merlino, Joanna Parkin, “A Race against Solidarity. The Schengen Regime and the Franco-Italian Affair”, CEPS, april 2011, pp. 23-26, www.ceps.eu.

²⁰ *Ibid.* pp. 12-18.

²¹ The European Free Trade Association. Het 4de lid is Zwitserland. Zij hebben, via een referendum, geweigerd lid te worden van de EER. Zwitserland, lid van Schengen, past het vrij verkeer van personen toe, maar kan nog steeds goederen controleren. Geschillen over de toepassing van het EER akkoord kan worden behandeld door het Hof van Justitie van de EFTA. Zie: <http://www.efta.int/>.

Liechtenstein²². In de EER bestaat er vrij verkeer van personen, kapitaal, goederen en diensten (het betreft hier de “4 vrijheden” van kracht in de EU) en worden bepaalde regels uit het EU-recht toegepast onder elkaar (vrije mededinging, staatssteun,...).

II. De verschillende categorieën van personen

Niet iedereen heeft dezelfde rechten om zich te verplaatsen en te migreren binnen het Europese grondgebied. Men kan 3 categorieën van personen onderscheiden voor wie verschillende regimes van toepassing zijn: de EU-burgers, familieleden van EU-burgers en de anderen die men karakteriseert als “derdelanders”.

II.1. Burgers van de Europese Unie

II.1.1. Definitie

Onder EU-burger wordt verstaan “ieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit”.²³

Het Europese burgerschap komt naast het nationale burgerschap. Elke EU-lidstaat heeft dan ook zijn interne nationaliteitswetgeving. Het blijft dan ook de bevoegdheid van elke lidstaat om de voorwaarden te bepalen voor het verkrijgen of verliezen van de nationaliteit.²⁴ Nationale maatregelen mogen echter niet verhinderen dat EU-burgers effectief kunnen genieten van de rechten die zij ontleen aan hun status van EU-burger.²⁵ Dus zelfs als het voldoende is om 1 nationaliteit te bezitten om Europese burger te zijn, kan het toch interessant zijn om meerdere nationaliteiten te hebben.²⁶

II.1.2. Verbod op discriminatie

Discriminatie

Eén van de basisprincipes van het EU-burgerschap is dat elke discriminatie op basis van nationaliteit verboden is.²⁷ Met andere woorden: Fransen, Italianen en alle andere EU-burgers moeten in België op gelijke wijze behandeld worden als Belgen.

²² Liechtenstein is lid van de EER, maar (nog) niet van de Schengenzone, waar het binnenkort zou moeten toetreden.

²³ Artikel 20 VWEU en Artikel 2.1 van Richtlijn 2004/38/EG. Voor verdere uitleg over deze richtlijn, zie ook Mededeling van de Commissie van 2 juli 2009 betreffende richtsnoeren voor een betere omzetting en toepassing van Richtlijn 2004/38/EG (COM (2009) 313).

²⁴ H.v.Justitie 19 oktober 2004, C-200/02, *Zhu en Chen*, §37.

²⁵ *Zie bijvoorbeeld* H.v.Justitie 2 maart 2010, C-135/08, *Rottmann*, §42 en H.v.Justitie 8 maart 2011, C-34/09, *Ruiz Zambrano*, §42.

²⁶ Bijvoorbeeld in de veronderstelling dat de nationaliteit zal worden ingetrokken door een lidstaat op basis van zijn nationale wetgeving voor een of andere reden, behoudt men toch zijn Europees burgerschap zolang men nog de nationaliteit van 1 of meerdere andere lidstaten bezit.

²⁷ Artikel 18 VWEU en Artikel 21 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie. Met betrekking tot het vrij verkeer van werknemers bestaat hier echt wel een uitzondering voor werknemers in overheidsdienst. Zie artikel 45, §4 VWEU.

Op grond van dit discriminatieverbod mag bijvoorbeeld een Belgische toerist in Spanje nooit meer aangerekend worden voor een museumbezoek dan een Spanjaard. Bovendien kan een Fransman die wettig in België verblijft, hier aanspraak maken op sociale uitkeringen en OCMW-steun onder dezelfde voorwaarden als Belgen.²⁸

II.1.3. Roemenen en Bulgaren, tweede klasse burgers?

Roemenië en Bulgarije zijn toegetreden tot de Europese Unie op 1 januari 2007, maar bevinden zich momenteel nog in een overgangsperiode. Het overgangsregime beïnvloedt echter enkel het recht op toegang tot de Europese arbeidsmarkt voor Roemeense en Bulgaarse onderdanen.²⁹

In België betekent dit concreet dat Roemenen en Bulgaren, in tegenstelling tot andere EU-burgers, wel nog een arbeidskaart B nodig hebben als ze arbeid *in loondienst* willen komen uitoefenen. Zo'n arbeidskaart B is enkel geldig voor één bepaalde functie bij één bepaalde werkgever. Daarnaast is de arbeidskaart B onderworpen aan strikte toekenningsvoorwaarden. Het grootste struikelblok is het arbeidsmarktonderzoek dat moet worden voltooid alvorens de arbeidskaart kan worden uitgevaardigd.³⁰ Enkel als een Bulgaar of Roemeen een "knelpuntberoep" wil uitoefenen in België, zal hij worden vrijgesteld van dit arbeidsmarktonderzoek.³¹ Om een knelpuntberoep uit te oefenen heeft de Bulgaar of Roemeen nog steeds een arbeidskaart B nodig, maar die zal op vlotte wijze worden afgeleverd.³²

Deze beperking geldt echter enkel wat betreft *arbeid in loondienst*. Bulgaarse en Roemeense onderdanen genieten wel ten volle van alle andere rechten die een EU-burger toekomen. Zo kunnen zij vrij naar België komen, bijvoorbeeld als toerist, student of zelfstandige, onder dezelfde voorwaarde als elke andere EU-burger. Ook wat betreft gezinshereniging gelden dezelfde voorwaarden als voor gezinshereniging met onderdanen van andere EU-lidstaten.

²⁸ H.v. Justitie 7 september 2004, C-456/02, *Trojani*, §44 en H.v. Justitie 20 september 2001, C-184/99, *Grzelczyk*, §46. Zie ook o.a. H.v. Justitie 11 juli 2002, C-224/98, *D'Hoop*, §§34-35. Mevrouw D'Hoop, een Belgische onderdaan, beëindigde haar studies secundair onderwijs in Frankrijk. Wanneer ze terugkeert naar België, wordt haar diploma erkend en begint ze universitaire studies, die ze na een tijdje stopzet. D'Hoop vraagt een wachttuitkering voor jongeren aan, dat haar geweigerd wordt op basis van het feit dat ze geen Belgisch diploma heeft. Het Hof van Justitie stelt: "Door de toekenning van de wachttuitkeringen te verbinden aan de voorwaarde dat het vereiste diploma in België is behaald, benadeelt de nationale regeling bepaalde nationale onderdanen op de uitsluitende grond dat zij hun recht van vrij verkeer hebben uitgeoefend om in een andere lidstaat te studeren. Een dergelijke ongelijke behandeling is in strijd met de beginselen die aan de hoedanigheid van burger van de Unie ten grondslag liggen, met name de garantie dat de burgers bij de uitoefening van hun recht van vrij verkeer rechtens gelijk worden behandeld."

²⁹ Artikel 38ter KB van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers (Hierna *KB 9 juni 1999*).

³⁰ Zo'n onderzoek houdt in dat moet worden nagegaan of "het niet mogelijk is binnen een redelijke termijn onder de werknemers op de arbeidsmarkt een werknemer te vinden die, al of niet door een nog te volgen gepaste beroepsopleiding, geschikt is om de betrokken arbeidsplaats op een bevredigende wijze en binnen een billijke termijn te bekleden." (Artikel 8 van het KB 9 juni 1999).

³¹ Artikel 38quater, §3 van het KB 9 juni 1999.

³² Voor verdere informatie met betrekking tot werknemers van buitenlandse nationaliteit en de verschillende arbeidskaarten: zie <http://werk.be/online-diensten/werknemers-buitenlandse-nationaliteit>.

Deze overgangsregeling geldt nog tot 31 december 2011. België kan nog een verlenging tot 1 januari 2014 vragen bij de Europese Commissie. Om een verlenging te verkrijgen moet België aantonen dat het opheffen van deze regeling een “ernstige storing van de arbeidsmarkt” zou inhouden.³³ Merk op dat in bepaalde lidstaten (Cyprus, Portugal,...), Roemenen en Bulgaren reeds kunnen werken zonder beperkingen.³⁴

II.2. Familieleden van de burgers van de EU

Familieleden sensu stricto

De familieleden hierna besproken zijn niet noodzakelijk zelf EU-burger, maar begeleiden een EU-burger of voegen zich bij hem.³⁵

Onder het begrip “familieleden van EU-burgers” (sensu stricto) wordt verstaan:

- Echtgenoot of gelijkwaardige partner

Elke land geeft zijn eigen invulling aan het begrip “echtgenoot”. Dit gebrek aan harmonisatie kan ertoe leiden dat een huwelijk gesloten in België niet erkend zal worden in een andere EU-lidstaat. Bijvoorbeeld: België erkent het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht. Hierover bestaat er echter geen consensus tussen de verschillende EU-lidstaten; het is dan ook onduidelijk of partners van een Belgisch huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht ook zullen erkend worden als echtgenoten in een andere EU-lidstaat.³⁶ In tegenstelling tot “geregistreerde partners” (zie hierna) is er hier wel geen leeftijdsbeperking van toepassing.

Het Hof van Justitie heeft wel gesteld dat een persoon erkend moet worden als de echtgenoot van een EU-burger, ongeacht wanneer of waar zij zijn gehuwd, alsook de wijze waarop deze persoon het land is binnengekomen. Met andere woorden het huwelijk tussen een derdelander en een Belg kan ook in België plaatsvinden, zelfs als de derdelander op dat ogenblik illegaal in België verbleef.³⁷

³³ Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Republiek Bulgarije en Roemenië en de aanpassing van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrond, art. 23 en Bijlage VI en VII (PB, L 157, 21 juni 2005).

³⁴ De Commissie heeft een up-to-date lijst gepubliceerd met lidstaten die de voorlopige maatregelen al dan niet toepassen. De laatste versie dateert van mei 2011 en is beschikbaar op: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=119&langId=en>.

³⁵ Artikel 40bis, §3 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 7, §1.d Richtlijn 2004/38.

³⁶ Overweging nr. 31 van Richtlijn 2004/38 stelt echter wel dat de richtlijn grondrechten en fundamentele vrijheden eerbiedigt en dat de lidstaten de richtlijn moeten uitvoeren zonder tussen de begunstigen van deze richtlijn te discrimineren, o.a. op grond van seksuele geaardheid.

³⁷ H.v.Justitie 25 juli 2008, C-127/08, *Metock*, §§ 81-99.

Met “gelijkwaardige partner” wordt bedoeld de vreemdeling waarmee een geregistreerd partnerschap werd gesloten dat door de Belgische overheid beschouwd wordt als gelijkwaardig met een Belgisch huwelijk.³⁸

- Geregistreerde partner

In België wordt onder familielid ook verstaan een partner met wie de EU-burger een geregistreerd partnerschap heeft afgesloten. In dit geval moeten beide partners wel ouder dan 21 jaar zijn en kunnen aantonen dat ze al minstens 1 jaar een stabiele relatie hebben.³⁹ De leeftijd wordt wel teruggebracht naar 18 jaar indien zij tenminste 1 jaar hebben samengewoond vóór hun aankomst in België.⁴⁰

- Descendenten (= kinderen, kleinkinderen,...)

Descendenten⁴¹ van EU-burgers, alsook van de partner (zie *supra*), worden ook beschouwd als familieleden. Ze moeten wel jonger zijn dan 21 jaar *of* ten laste zijn van hen.⁴² Of een persoon al dan niet ten laste is, is een puur feitelijke kwestie.⁴³ Ook adoptiekinderen en kinderen onder voogdij vallen onder deze categorie.⁴⁴

- Ascendenten (= ouders, grootouders,...)

Ascendenten⁴⁵ van EU-burgers, alsook van de partner (zie *supra*), worden ook beschouwd als familieleden, op voorwaarde dat ze ten laste zijn van hen.⁴⁶ Of een ascendant ten laste is, vloeit ook voort uit de feitelijke situatie.⁴⁷

³⁸ Artikel 40bis, §2.1 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 2.2 Richtlijn 2004/38. Een geregistreerd partnerschap uit volgende landen wordt beschouwd als gelijkwaardig met een Belgisch huwelijk: Denemarken, Duitsland, Finland, IJsland Noorwegen, Verenigd Koninkrijk en Zweden. (Artikel 4 van het KB van 7 mei 2008 tot vaststelling van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen).

³⁹ Artikel 40bis, §2.2 van de Wet van 15 december 1980. In dit geval is het Belgische recht ruimer dan de Richtlijn 2004/38. Geregistreerde partners niet gelijkwaardig met een huwelijk, worden namelijk in de Richtlijn 2004/38 *niet* erkend als “familielid van EU-burgers” *sensu stricto* (artikel 2.2 Richtlijn 2004/38). Een partner met wie de EU-burger een “deugdelijk bewezen duurzame relatie” heeft, wordt slechts gezien als een familielid *sensu lato* (artikel 3.2.b Richtlijn 2004/38).

⁴⁰ Artikel 40bis, §2 van de Wet van 15 december 1980.

⁴¹ Artikel 40bis, §2.3 van de Wet van 15 december 1980 spreekt over “bloedverwanten in neergaande lijn”. Daarentegen, richtlijn 2004/38 vermeldt enkel “*rechtstreekse* bloedverwanten in neergaande lijn” in artikel 2.2, met andere woorden: kleinkinderen vallen niet onder de bescherming van de richtlijn.

⁴² Artikel 40bis, §2.3 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 2, 2.c Richtlijn 2004/38.

⁴³ Voor verdere uitleg i.v.m. het begrip “ten laste zijn”: zie COM (2009) 313, pp. 5-6.

⁴⁴ Zie COM (2009) 313, p. 5.

⁴⁵ Artikel 40bis, §2.4 van de Wet van 15 december 1980 spreekt over “bloedverwanten in opgaande lijn”. Daarentegen, Richtlijn 2004/38 vermeldt enkel “*rechtstreekse* bloedverwanten in opgaande lijn” in artikel 2.2, met andere woorden: grootouders vallen niet onder de bescherming van de richtlijn.

⁴⁶ Artikel 40bis, §2.4 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 2, 2.d Richtlijn 2004/38.

⁴⁷ Voor verdere uitleg i.v.m. het begrip “ten laste zijn”: zie COM (2009) 313, pp. 5-6.

Wat echter als een minderjarig kind EU-burger is en zijn ouder een derdelander? Volgens de regel vloeit de hoedanigheid van ascendant voort uit het feit dat hij/zij ten laste is van de EU-burger. In dit geval doet zich echter het omgekeerde voor: de EU-burger is ten laste van de derdelander. Het Hof van Justitie heeft echter geoordeeld dat als de ouder niet wordt toegestaan om bij het kind te verblijven, dit ertoe zou leiden dat het kind in de feitelijke onmogelijkheid verkeert om de rechten die zij aan de status van EU-burger ontleend, uit te oefenen.⁴⁸

II.3. Derdelanders

Derdelanders kunnen worden omschreven als onderdanen van een niet-EU-lidstaat die ook geen familieleden van EU-burgers zijn in de zin van Richtlijn 2004/38 of de Belgische regelgeving.⁴⁹

Familieleden sensu lato

Familieleden die niet onder bovenstaande categorieën vallen worden gewoon beschouwd als derdelanders.

België dient echter wel de binnenkomst en het verblijf op het grondgebied te *vergemakkelijken* van deze familieleden die niet onder bovenstaande categorieën vallen, maar in het land van herkomst ten laste zijn van of inwonen bij de EU-burger, of vanwege ernstige gezondheidsredenen een persoonlijke verzorging door de EU-burger nodig hebben, genieten van een gunstigere behandeling.⁵⁰ Dit houdt echter enkel in dat België rekening moet houden met de familierelatie en andere omstandigheden in zijn beslissing om al dan niet een recht van verblijf aan deze familieleden toe te kennen. Dit brengt geen automatisch recht op verblijf met zich mee.⁵¹

⁴⁸ H.v. Justitie 19 oktober 2004, C-200/02, *Zhu & Chen*, §§42-47 en H.v. Justitie 8 maart 2011, C-34/09, *Ruiz Zambrano*, §§36-45. “Indien daarentegen de ouder, onderdaan van een lidstaat of een derde staat, die daadwerkelijk zorgt voor een kind waaraan artikel 18 EG en richtlijn 90/364 een verblijfsrecht toekennen, niet werd toegestaan met dit kind in de lidstaat van ontvangst te verblijven, zou zulks het verblijfsrecht van het kind ieder *nuttig effect* ontnemen. (*Zhu & Chen*, §45).

“Op de voorgelegde vragen dient dus te worden geantwoord dat artikel 20 VWEU aldus moet worden uitgelegd, dat het zich ertegen verzet dat een lidstaat aan een staatsburger van een derde staat, die zijn kinderen van jonge leeftijd, burgers van de Unie, ten laste heeft, het recht van verblijf ontzegt in de lidstaat waar deze kinderen verblijven en waarvan zij de nationaliteit bezitten, en hem bovendien een arbeidsvergunning weigert, aangezien zulke beslissingen de betrokken kinderen het *effectieve genot* van de belangrijkste aan de status van burger van de Unie ontleende rechten ontzeggen.” (*Ruiz Zambrano*, §45)

⁴⁹ De uitdrukking “derdelanders” wordt gebruikt in verschillende juridische instrumenten, maar heeft niet altijd dezelfde betekenis! Wij hernemen hier de definitie uit de Schengengrenscodex (art. 2, 6°) die betrekking heeft op elke persoon die geen burger van de Unie is en die niet geniet van de vrijheid om zich te verplaatsen op grond van de Richtlijn 2004/38 zoals familieleden van EU-burgers of op grond van bilaterale akkoorden met andere derde landen. Trouwens, de uitdrukking omvat elke persoon die geen burger is van de Unie en omvat dus ook familieleden die niet de nationaliteit van een lidstaat bezitten (zie bijvoorbeeld EU-Visumcode, art. 2, 1°). Het valt dan ook nooit genoeg te benadrukken dat men steeds de bepalingen met de definities van normatieve behandelingen moet nakijken om misverstanden te vermijden!

⁵⁰ Overweging nr. 6 en Artikel 3.2 Richtlijn 2004/38.

⁵¹ Overweging nr. 6 Richtlijn 2004/38.

III. Wie mag reizen (maximum 3 maanden) binnen de EU en onder welke voorwaarden ?

Vrij verkeer houdt ten eerste het recht in om van de ene naar de andere lidstaat te gaan, zonder intentie zich daar permanent te vestigen. Het gaat om de vrijheid om voor maximum 3 maanden te reizen en te verblijven op het grondgebied van een andere lidstaat van de EU dan waar men is gevestigd.⁵²

III.1. Burgers van de EU

III.1.1. Het vrij verkeer vloeit rechtstreeks voort uit het statuut van burger van de EU

Het burgerschap van de Unie verleent iedere burger het recht vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven. Dit is een grondrecht dat rechtstreeks voortvloeit uit het EU-recht.⁵³ “Hoewel oorspronkelijk voor de actieve bevolking bestemd, is deze fundamentele vrijheid geleidelijk verruimd tot andere delen van de bevolking. Ze vormt momenteel een van de belangrijkste individuele rechten die de EU haar burgers waarborgt”.⁵⁴

III.1.2. Geen onnodige formaliteiten

Een doelstelling van de Burgerschapsrichtlijn is de administratieve formaliteiten tot een minimum te beperken. Het recht om te verblijven in een EU-lidstaat mag dan ook niet afhankelijk worden gemaakt van administratieve procedures.⁵⁵ Zo zou een verhuis van Rome naar Brussel even eenvoudig moeten zijn als een verhuis van Hasselt naar Brussel.

III.1.3. Bewijs van identiteit

Een EU-burger moet enkel een identiteitskaart of een nationaal paspoort kunnen voorleggen om België binnen te komen.⁵⁶ Alle andere bewijzen die aantonen dat men een

⁵² Art. 21 SUO, voor hen die een verblijfstitel hebben in een Schengenlidstaat. Zij die de Schengenzone zijn binnengekomen met een Schengenvisum (of zonder indien zij ervan zijn vrijgesteld) kunnen zich er vrij verplaatsen gedurende de geldigheidsduur van het visum en voor “de duur van ten hoogste drie maanden binnen een periode van zes maanden, gerekend vanaf de datum van eerste binnenkomst” (art. 19 en 20 SUO). Dit laat toe zowel een ononderbroken verblijf van 3 maanden als achtereenvolgende verblijven die tesamen de totale duur van 3 maanden niet overschrijden. Het Hof van Justitie van de EU heeft bepaald dat “artikel 20, lid 1 SUO in zijn huidige versie weliswaar niet-visumplichtige onderdanen van een derde staat toestaat om door cumulatie van twee achtereenvolgende maar niet direct op elkaar aansluitende verblijfsperiodes gedurende een periode van nagenoeg zes maanden in de Schengen-ruimte te verblijven.” (H.v. Justitie van 3 oktober 2006, C-241/05, *Bot*, §42). Zie ook art. 6 van de Wet van 15 december 1980.

⁵³ Artikels 20&21 VWEU. Dit recht is verder uitgewerkt in de Richtlijn 2004/38/EG betreffende het recht van verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden. Deze richtlijn is ook omgezet in Belgisch recht door de wet van 25 april 2007 tot wijziging van de wet van 15 december 1980.

⁵⁴ Mededeling van de Europese Commissie COM(2010)373 definitief van 13 juli 2010, *Het vrije verkeer van werknemers opnieuw garanderen: rechten en belangrijkste ontwikkelingen*, p. 2.

⁵⁵ Overweging nr. 11 en Artikel 25 Richtlijn 2004/38.

⁵⁶ Artikel 41.1 van de Wet van 15 december 1980; Artikel 46 van het KB 8 oktober 1981 en Artikel 5.1 Richtlijn 2004/38.

EU-burger is, geven ook recht op toegang tot België.⁵⁷ Denk hierbij bijvoorbeeld aan een rijbewijs. Ook met een *vervallen* nationaal paspoort of *vervallen* identiteitskaart moet een EU-burger toegang tot het grondgebied krijgen.⁵⁸

Een EU-burger heeft dus geen toestemming nodig om naar België te reizen! Hij heeft namelijk reeds een *pre-existerend* recht om naar België te komen en verblijven, louter op grond van het recht van de Europese Unie.⁵⁹ Aan de grens kan men dus enkel controleren of men al dan niet een EU-burger is. De lijst met alle identiteitsdocumenten met hun beveiligingskenmerken vindt men terug op:

<http://prado.consilium.europa.eu/NL/homeindex.html>

De (grens)politie kan geen andere documenten eisen noch vragen stellen over het doel van het verblijf.

Opgelet! Om redenen van openbare orde, openbare veiligheid of volksgezondheid kan een EU-lidstaat de vrijheid van verkeer en verblijf van EU-burgers, ongeacht hun nationaliteit, toch beperken.⁶⁰

III.1.4. Verblijf van 3 maanden zonder formaliteiten

EU-burgers hebben het recht om 3 maanden in België te verblijven zonder verdere formaliteiten te vervullen. Men moet louter in het bezit zijn van een geldige identiteitsbewijs.⁶¹

III.1.5. Meldingsplicht

Als hij niet in een hotel of op een vakantiedomein verblijft in België, moet de EU-burger zich wel binnen de 10 werkdagen nadat hij België is binnengekomen, melden bij het gemeentebestuur van de plaats waar hij verblijft.⁶² Dit betreft hier louter een *meldingsplicht*. De gemeente kan niet eisen dat men zich inschrijft in de gemeente of dat men andere documenten voorlegt, zoals een bewijs van voldoende bestaansmiddelen of een ziekteverzekering. Indien men zich niet meldt binnen de 10 dagen, kan men hiervoor een boete krijgen; dit heeft daarentegen geen invloed op de wettigheid van het verblijf.

⁵⁷ Artikel 41.1 van de Wet van 15 december 1980; Artikel 46, §2 van het KB 8 oktober 1981 en Artikel 5.4 Richtlijn 2004/38.

⁵⁸ Artikel 46, §2 van het KB 8 oktober 1981.

⁵⁹ Artikel 21 VWEU.

⁶⁰ Artikel 43 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 27 Richtlijn 2004/38. Deze maatregelen moeten steeds evenredig zijn en uitsluitend gebaseerd zijn op het persoonlijke gedrag van de betrokkene. Het vrij verkeer van EU-burgers mag nooit beperkt worden omwille van economische doeleinden.

⁶¹ Artikel 6.1 Richtlijn 2004/38.

⁶² Artikel 41bis van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 5.5 Richtlijn 2004/38. *Uitzondering*: Als men tijdens een reis in België voor behandeling in een ziekenhuis of een soortgelijke verplegingsinrichting is opgenomen, of als men is aangehouden en in een strafinrichting of in een inrichting tot bescherming van de maatschappij is gedetineerd, zijn EU-burgers en hun familieleden vrijgesteld van deze meldingsplicht (Artikel 48 van het KB 8 oktober 1981).

III.2. Familieleden van burgers van de EU

III.2.1. Recht op familieleden

Het recht op eerbiediging van gezins- en familieleden is een grondrecht dat beschermd wordt in verschillende Europese en internationale verdragen.⁶³ Teneinde de eenheid van het gezin te beschermen, kunnen familieleden van EU-burgers hen begeleiden of zich bij hen voegen, wanneer deze EU-burgers naar een andere EU-lidstaat reizen en daar verblijven.

Om te reizen moeten familieleden die zelf geen EU-burger zijn beschikken over een geldig paspoort.⁶⁴ Maar ook andere documenten die de identiteit bewijzen geven recht op toegang tot het grondgebied. Zulke documenten zijn:

- een vervallen nationaal paspoort of identiteitskaart;
- een verblijfskaart van een familielid van een burger van de Unie (verstrekkt op grond van artikel 10 van de Richtlijn 2004/38);
- een duurzame verblijfskaart van een familielid van een EU-burger (verstrekkt op grond van artikel 20 van de Richtlijn 2004/38);
- enig ander bewijs van de identiteit en nationaliteit van het familielid.⁶⁵

Lijst met de vertaling van “verblijfskaart van een familielid van een burger van de Unie” in alle talen van de Unie:

<https://dofi.ibz.be/RG/BORDER/Visumplicht/titels%202004%2038.doc>

Familieleden die houder zijn van een “Verblijfskaart van een familielid van een burger van de Unie” zijn vrijgesteld van de visumplicht.⁶⁶ Onderdanen van bepaalde landen zijn ook vrijgesteld van de visumplicht en kunnen tot 3 maanden in België verblijven zonder een visum.⁶⁷ Daarnaast moet andere familieleden van een EU-burger die zelf geen EU-burger wel beschikken over een visum.⁶⁸

Men kan een visum verkrijgen die beperkt is tot het Belgische grondgebied; men kan ook een Schengenvisum aanvragen die toelaat om in de hele Schengenruimte te verblijven. Met een geldig visum afgegeven door één van de Schengenlidstaten, mag een

⁶³ Zie o.a. Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, Artikels 17 en 23 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, en Artikel 16 van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind.

⁶⁴ Artikel 41 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 5.2 Richtlijn 2004/38.

⁶⁵ Artikel 47, §1 van het KB 8 oktober 1981.

⁶⁶ Art. 41.2 van de Wet van 15 december 1980 en Art. 5, §2 van de Richtlijn 2004/38.

⁶⁷ Het verblijf van 3 maanden moet niet gebeuren binnen een bepaalde tijdsperiode: wanneer het familielid na 3 maanden terugkeert naar zijn herkomstland, kan hij onmiddellijk terugreizen naar België voor een nieuwe periode van 3 maanden (indien visumplichtig zal hij wel eerst een visum moeten aanvragen).

[http://www.kruispuntmi.be/vreemdelingenrecht/wegwijs.aspx?id=61#Toeristen die een familielid zijn van een EU-burger](http://www.kruispuntmi.be/vreemdelingenrecht/wegwijs.aspx?id=61#Toeristen%20die%20een%20familielid%20zijn%20van%20een%20EU-burger). Lijst met landen vrijgesteld van visumplicht: Bijlage 1 van het KB 8 oktober 1981 en Bijlage 2 van de Verordening 539/2001 van 15 maart 2001. Opgelet: Beide bijlagen zijn door de jaren heen meermaals aangepast. Wees zeker dat je de meest actuele versie raadpleegt.

⁶⁸ Artikel 41 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 5.2 Richtlijn 2004/38.

vreemdeling zich gedurende een periode van ten hoogste 3 maanden per periode van 6 maanden ook vrij verplaatsen op het grondgebied van de overige lidstaten.⁶⁹ Een voorbeeld: een Boliviaan vraagt een Schengenvisum aan bij de Spaanse ambassade in La Paz. Met dit Schengenvisum heeft hij recht tot het grondgebied van Spanje, maar met hetzelfde visum kan hij ook doorreizen naar België.

Net zoals een EU-burger moet ook een familielid van een EU-burger die niet in een hotel of op een vakantiedomein verblijft, binnen de werkdagen 10 dagen na aankomst in België, zich melden bij de gemeente waar hij verblijft.⁷⁰ Ook hier gaat het louter om een administratieve meldingsplicht die geen invloed heeft op de wettigheid van het verblijf van de familieleden.

III.2.2. Gezinshereniging vanuit illegaal verblijf

Het Hof van Justitie heeft in het arrest Brax geoordeeld dat een derdelander ook zonder geldige identiteitskaart of paspoort toegang tot België moet krijgen, op voorwaarde dat hij zijn identiteit én een verwantschapsband met een EU-burger kan aantonen, bijvoorbeeld d.m.v. een huwelijksakte.⁷¹ Dit betekent dus dat gezinshereniging van een illegaal verblijvende vreemdeling met een EU-onderdaan mogelijk moet zijn.

III.2.3. De staat kan geen voorafgaand legaal verblijf in een andere lidstaat eisen

Het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat een EU-lidstaat niet mag eisen dat een derdelander die een familielid is van een EU-burger, eerst legaal in een andere lidstaat heeft verbleven om ten volle te kunnen genieten van het recht van verblijf in het gastland.⁷² Het arrest Metock gaat o.m. over een vrouw met de Britse nationaliteit die in Ierland woont. Zij huwt een Kameroense man die haar volgt naar Ierland en daar ook een verblijfsvergunning aanvraagt. Het Hof is van oordeel dat het *niet* vereist is dat de man eerst legaal verblijft in het Verenigd Koninkrijk, vooraleer hij een verblijfsvergunning op grond van de familieband kan bekomen in Ierland.

⁶⁹ Artikel 1.2 van de Verordening 265/2010 van 25 maart 2010 tot wijziging van de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord en Verordening (EG) nr. 562/2006 wat het verkeer van personen met een visum voor verblijf van langere duur betreft (Hierna *Verordening 265/2010*).

⁷⁰ Artikel 41bis van de Wet van 15 december 1980. Zie uitzonderingen vermeld in art. 48 van het KB van 8 oktober 1981.

⁷¹ H.v.Justitie 25 juli 2002, C-459/99, *VZW Beweging tegen Rassenhaat, Antisemitisme en Xenofobie (BRAX)*, §§61-62. Het Hof stelt: “[...] tegen de achtergrond van het evenredigheidsbeginsel, aldus dienen te worden uitgelegd, dat een lidstaat een onderdaan van een derde land die gehuwd is met een onderdaan van een lidstaat, en die zonder geldige identiteitskaart of geldig paspoort, of in voorkomend geval zonder visum, zijn grondgebied tracht binnen te komen, niet aan de grens mag terugwijzen wanneer deze echtgenoot het bewijs kan leveren van zijn identiteit en huwelijksband, en uit niets blijkt dat hij een gevaar is voor de openbare orde, de openbare veiligheid of de volksgezondheid [...]”

⁷² Arrest Metock, §§48-80. Het Hof stelt dat “[...] richtlijn 2004/38 in de weg staat aan de wettelijke regeling van een lidstaat die aan een persoon met de nationaliteit van een derde land die de echtgenoot is van een burger van de Unie die in die lidstaat verblijft maar niet de nationaliteit ervan bezit, de eis stelt dat hij vóór zijn komst naar de gastlidstaat legaal verblijf heeft gehouden in een andere lidstaat, om rechten te kunnen ontleen aan de bepalingen van die richtlijn.” (§80).

III.3. Derdelanders

III.3.1. Niet te verwarren: afwezigheid van grenscontroles en vrijheid van verkeer

In tegenstelling tot een hardnekkig gerucht bij talrijke migranten⁷³, bestaat er geen algemeen principe van vrij verkeer binnen de EU of de Schengenzone voor derdelanders. Een verblijf, zelfs van korte duur, in een ander land van de EU of van Schengen blijft onderworpen aan verscheidene voorwaarden. Het enkele feit dat men legaal verblijft in een lidstaat van de EU, betekent niet dat het toegestaan is om naar andere lidstaten (zelfs niet naar andere Schengenlidstaten) te gaan, in tegenstelling tot wat men zou kunnen afleiden van het gebrek aan controles aan de binnengrenzen. Wanneer een derdelander die niet geniet van het statuut van familielid van een EU-burger wilt reizen, moet hij altijd verifiëren of hij de hieronder beschreven voorwaarden vervuld. Indien niet, zal hij een visum moeten aanvragen bij het consulaat van het land van zijn hoofdbestemming.⁷⁴

III.3.2. Soepelheid mogelijk onder bepaalde voorwaarden maar beperkt tot de Schengenzone

Onder bepaalde voorwaarden mogen derdelanders reizen binnen de Schengenzone zonder visum:

- houder zijn van een reisdocument EN een verblijfstitel⁷⁵ (of een “eenvormig visum⁷⁶) van de staat waar hij verblijft;
- en voorzover zij voldoen aan de voorwaarden voor binnenkomst in de Schengenzone (in het bijzonder, beschikken over voldoende bestaansmiddelen en geen bedreiging vormen voor de openbare orde)⁷⁷.

Het “soepele” regime is beperkt tot de Schengenzone. De lidstaten van de EU die geen deel uitmaken van de Schengenzone (Ierland, Verenigd Koninkrijk, Bulgarije, Roemenië en Cyprus) kunnen een visum eisen, zelfs aan vreemdelingen die aan deze voorwaarden voldoen.

III.3.3. Paspoort of gelijkwaardig reisdocument

⁷³ Maar ook vele professionelen verwarren het gebrek aan controles aan de binnengrenzen met vrij verkeer en verblijf.

⁷⁴ De EU-Visumcode voorziet uitdrukkelijk in deze hypothese (art. 7). In sommige gevallen voorzien in nationale reglementering, kan een vreemdeling uitzonderlijk ook binnenkomen voor een kort verblijf zonder visum of paspoort (zie artikels 11 en 12 van het KB 8 oktober 1981).

⁷⁵ Art. 21 SUO. De vreemdelingen met een kort verblijf kunnen in een ander Schengenlidstaat verblijven met hun Schengenvisum, zolang het visum geldig is (art. 19), of zonder visum indien ervan vrijgesteld, voor de duur van ten hoogste drie maanden binnen een periode van zes maanden, gerekend vanaf de datum van eerste binnenkomst (art. 20).

⁷⁶ Art. 19 SUO. De vreemdelingen vrijgesteld van een visum mogen zich vrij verplaatsen met een paspoort voorzien van een stempel van binnenkomst voor de duur van ten hoogste drie maanden binnen een periode van zes maanden, gerekend vanaf de datum van eerste binnenkomst (art. 20).

⁷⁷ Deze voorwaarden voor binnenkomst worden vermeld in de Schengengrenscore (art. 5), die de artikels 2 tot 8 van SUO intrekt.

Het is noodzakelijk om over een paspoort te beschikken dat nog geldig is, in principe afgeleverd door zijn nationale autoriteiten (ambassade van het land van herkomst). Indien de vreemdeling geen paspoort kan bekomen bij zijn nationale autoriteiten, kan hij in bepaalde gevallen een gelijkwaardig reisdocument verkrijgen. Zo kunnen erkend vluchtelingen zich in principe niet richten tot de ambassade van het land die zij ontvlucht zijn voor gegronde redenen.⁷⁸ Zij kunnen echter een document met blauwe omslag verkrijgen bij het provinciebestuur.⁷⁹ De erkende staatlozen die beschikken over een verblijfstitel, kunnen een document met grijze omslag verkrijgen bij de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken⁸⁰, maar enkel als zij een verblijf voor onbepaalde duur hebben in België. De vreemdelingen die geen staatloze of erkend vluchteling zijn, kunnen een bijzonder reisdocument met rode omslag bekomen bij het provinciebestuur, op voorwaarde dat ze een verblijf voor onbepaalde duur hebben in België én in de bijzondere omstandigheden verkeren dat ze de onmogelijkheid zijn om een nationaal paspoort te verkrijgen (bijvoorbeeld in het geval er zich geen ambassade van hun land in België bevindt). Op dit ogenblik kunnen vreemdelingen die subsidiaire bescherming genieten sedert minder dan 5 jaar, in de praktijk geen reisdocument bekomen; dit gaat in tegen de Europese verplichtingen van België.⁸¹

III.3.4. Verblijfstitel

Behalve een paspoort, is het ook nodig om een titel “van ongeacht welke aard”⁸² te hebben welke recht geeft op verblijf in de Schengenlidstaat. Voor België kunnen enkel de personen die een bewijs van inschrijving in het Vreemdelingenregister (BIVR of

⁷⁸ Indien de asielinstanties leren date en asielzoeker of een erkend vluchteling contact heeft genomen met de ambassade van zijn land van herkomst om een paspoort te bekomen, kunnen zij hieruit besluiten dat hij niet langer vrees koester ten aanzien van zijn autoriteiten. Deze regel is niet absoluut en is natuurlijk afhankelijk van de omstandigheden (zie UNHCR, *The Cessation Clauses: Guidelines on Their Application*, 26 April 1999, p. 3, point 10 <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3c06138c4.html>). Wanneer de vrees niet voortvloeit van de autoriteiten zelf, maar vanuit hun onmogelijkheid om de asielzoeker te beschermen tegen privé-vervolgingsactoren, zal deze regel niet van toepassing zijn. Bijvoorbeeld, in het geval er een risico is op vrouwenbesnijdenis, eist het CGVS soms een attest van nationaliteit afkomstig van de ambassade van het land van herkomst.

⁷⁹ Dit recht vloeit voort uit artikel 28 van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 betreffende de Status van Vluchtelingen (zie ook annex voor het model). De contactgegevens van de verschillende provinciebesturen zijn beschikbaar op de website van de FOD Binnenlandse zaken: <http://www.ibz.be/code/nl/loc/provinces.shtml>.

⁸⁰ Dit recht vloeit voort uit artikel 28 van het Verdrag van 28 september 1954 betreffende de Status van Staatlozen. Dienst Paspoorten van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken (tel. 02/501.86.67, 02/501.41.19, 02/501.37.41 of 02/501.87.27; fax 02/501.89.58).

⁸¹ In het bijzonder, de eis van een verblijf voor onbepaalde duur zoals voorgeschreven in België wordt niet voorzien in de Richtlijn 2004/83/CE van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming (“Kwalificatierichtlijn”). Artikel 25, §2 verplicht de lidstaat om een reisdocument te verstrekken aan personen met de subsidiaire beschermingsstatus die geen nationaal paspoort kunnen verkrijgen, “ten minste indien om ernstige humanitaire redenen hun aanwezigheid in een andere staat is vereist, tenzij dwingende redenen van nationale veiligheid of openbare orde zich daartegen verzetten”.

⁸² Volgens artikel 1 SUO: “Onder deze omschrijving valt niet de tijdelijke toelating tot het verblijf op het grondgebied van een overeenkomstsluitende partij met het oog op de behandeling van een asielverzoek of van een verzoek om een verblijfstitel.”

elektronische vreemdelingenkaart A of B), identiteitskaart voor vreemdelingen (elektronische vreemdelingenkaart C of D)⁸³ of een bijzondere verblijfsvergunning (diplomatiek personeel) hebben, reizen met een nationaal paspoort. Personen die een voorlopige verblijfsvergunning hebben in België (bv. attest van immatriculatie, een aankomstverklaring, een bijlage 35, ...) kunnen enkel reizen in de Schengenzone, indien zij houder zijn van een reisdocument afgegeven door de Belgische autoriteiten.⁸⁴ Bijvoorbeeld, een asielzoeker in procedure of een persoon met een ontvankelijke aanvraag tot medische regularisatie kunnen niet naar Frankrijk gaan zonder visum, zelfs met een geldig nationaal paspoort, behalve als een bijzonder reisdocument is afgeleverd door de Belgische autoriteiten.

Indien een vreemdeling niet beschikt over een verblijfstitel of een geldig reisdocument, kan hij slechts naar een ander Schengenlidstaat gaan als hij een visum heeft aangevraagd bij de ambassade van die lidstaat.

Het is dus zeker noodzakelijk om te controleren over welk type verblijfstitel men beschikt vooraleer een reis naar het buitenland te organiseren.

III.3.5. Meldingsplicht

Het gebrek aan controles aan de binnengrenzen betekent niet dat men vrij is om te reizen zonder enige formaliteiten. Vreemdelingen zijn verplicht om zich binnen de 3 werkdagen aan te melden bij de bevoegde autoriteiten van het land waar ze naartoe gaan.⁸⁵

III.3.6. Voorwaarde van voldoende bestaansmiddelen

Alleen vreemdelingen die de voorwaarden van binnenkomst vervullen, hebben het recht om zich vrij te verplaatsen binnen de Schengenzone. Behalve de documenten hierboven beschreven, moeten zij ook de redenen voor hun reis kunnen aantonen én kunnen bewijzen dat zij beschikken over voldoende bestaansmiddelen. De lidstaten gebruiken dit argument geregeld om het vrij verkeer tegen te werken.⁸⁶ Het bedrag van deze bestaansmiddelen varieert tussen de lidstaten, er wordt voornamelijk rekening gehouden met “de gemiddelde prijzen voor kost en inwoning [...] bepaald op basis van een goedkoop verblijf, vermenigvuldigd met het aantal verblijfsdagen”.⁸⁷

⁸³ Zie de lijst met alle bedoelde verblijfstitels, in Lijst van verblijfstitels bedoeld in artikel 2, punt 15 van de Schengengrenscode.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:247:0001:01:NL:HTML>

⁸⁴ Art. 21, §2 SUO.

⁸⁵ Art. 22 SUO. Zie ook art. 5 van de Wet van 15 december 1980. Vreemdelingen opgenomen in een ziekenhuis of aangehouden zijn vrijgesteld (art. 18 van het KB 8 oktober 1981).

⁸⁶ In de Franse-Italiaanse affaire m.b.t. de Tunesiërs hebben Frankrijk en de Europese Commissie de legaliteit van het uitreiken van reisdocumenten door Italië betwist, op grond van het feit dat de Tunesiërs niet zouden voldoen aan deze voorwaarde. Sergio Carrera, Elspeth Guild, Massimo Merlino, Joanna Parkin, “A Race against Solidarity. The Schengen Regime and the Franco-Italian Affair”, CEPS, april 2011, p. 8.

⁸⁷ Art. 5, §3 Schengengrenscode.

Voldoende bestaansmiddelen: richtbedrag per dag (bron: DVZ) ⁸⁸				
België	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Luxemburg
38 - 50 €	45 €	31 - 62 €	34 €	Geval per geval

Men moet vreemdelingen dus aanraden om de bewijslast met betrekking tot het doel van hun verblijf en hun voldoende bestaansmiddelen op zich te nemen (bv. uitnodiging, reservaties, bewijs van betaling van hotels of huurwoning, recente uittreksels van bankrekening die aantonen dat men over voldoende saldo beschikt,...)

III.3.7. Openbare orde

Een vreemdeling kan worden uitgewezen door een lidstaat voor redenen van openbare orde, zelfs als hij zonder problemen de Schengenzone is binnengekomen, ofwel voor feiten *na* zijn toegang, ofwel omdat hij voorkomt op de nationale lijst van de lidstaat in kwestie, zonder een “ter fine van weigering gesignaleerde vreemdeling” te zijn in het gemeenschappelijke SIS in al de Schengenlidstaten.⁸⁹

III.3.8. Risico op aanhouding en uitwijzing in geval van controle

Indien een vreemdeling reist zonder aan deze voorwaarden te voldoen en hij wordt gecontroleerd, riskeert hij om te moeten terugkeren naar de Schengenlidstaat van verblijf.⁹⁰ Maar de EU-regelgeving verbiedt niet dat de vreemdeling wordt teruggestuurd naar zijn land van herkomst, dit blijft mogelijk in het geval van problemen van openbare orde of indien men vermoedt dat de vreemdeling niet vrijwillig zal vertrekken.⁹¹ Dit is betreurenswaardig, want het hoeft geen betoog dat een terugkeer naar het land van herkomst, eerder dan naar de Schengenlidstaat waar de vreemdeling zich heeft gevestigd, de fundamentele rechten van de vreemdeling zou kunnen schenden.⁹²

⁸⁸ Zie de bijgewerkte lijst op de website van DVZ: https://dofi.ibz.be/RG/BORDER/NL/Start_NL.htm (rechterkolom “Diversen” “Jaarlijks richtbedrag”). DVZ baseert zich op Richtbedragen voor het overschrijden van de buitengrenzen bedoeld in artikel 5, lid 3, van de Schengengrenscodex, 2006 247/03, PB C 247, blz. 19 e.v.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:247:0019:01:NL:HTML> en bijgewerkte versie (Engels) op http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/borders/borders_rights_en.htm

⁸⁹ Art. 25 SUO.

⁹⁰ Een lidstaat is nooit verplicht om een illegaal verblijvende vreemdeling uit te leveren op grond van het EU-recht (zie H.v.Justitie an 22 oktober 2009, gevoegde zaken C-261/08 en C-348/08, *Garcia & Cabrera*, m.b.t. art. 23 SUO, die naar ons gevoel geldig blijft na het lezen van art. 6 van de Terugkeerrichtlijn).

⁹¹ Art. 6 van de Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (hierna *Terugkeerrichtlijn*). Deze richtlijn vervangt de artikels 23 en 24 van de SUO.

⁹² Met name, het principe van non-refoulement vermeld in art. 33 van de Verdrag van Genève van 28 juli 1951 betreffende de Status van Vluchtelingen, artikels 3 (verbod van onmenselijke en vernederende behandeling) en 8 (recht op privé- en gezinsleven) van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens.

IV. Wie mag migreren en werken binnen de EU en onder welke voorwaarden?

Om te kunnen migreren, dat wil zeggen, meer dan 3 maanden in een andere lidstaat van de EU verblijven, zijn er logischerwijs meer voorwaarden die moeten worden vervuld dan voor een kort verblijf. De formaliteiten kunnen ook veel zwaarder zijn. Wij geven hier een overzicht voor elke categorie van personen.

IV.1. Burgers van de EU

IV.1.1. Vrijheid voor een burger om zich te vestigen (en niet enkel voor een werknemer)

Burgers van de EU genieten van een verblijf van meer dan 3 maanden in de hoedanigheid van werknemer of zelfstandige, werkzoekende, student of burger die beschikt over een ziekteverzekering en voldoende bestaansmiddelen. De vrijheid om zich te vestigen is dus niet enkel meer gereserveerd voor werknemers of economisch actieve personen, maar wordt gezien als een fundamenteel kenmerk van de hoedanigheid van de Europese burger. Deze vrijheid is niet absoluut, aangezien het een lidstaat vrij staat om een einde te stellen aan het verblijf voor gebruikelijke redenen verbonden aan de openbare orde of de volksgezondheid,⁹³ en het verblijf is ook onder voorwaarde dat de EU-burger geen onredelijke belasting vormt voor het socialebijstandstelsel.⁹⁴

IV.1.2. Onmiddellijke afgifte van het bewijs van inschrijving

Een EU-burger die een lang verblijf wenst te verkrijgen in België kan zich inschrijven bij de gemeente en onmiddellijk een bijlage 19 verkrijgen, vóór elke woonstcontrole, louter bij het voorleggen van een bewijs van zijn identiteit en nationaliteit.⁹⁵ Hij moet op dat ogenblik reeds aangeven in welke hoedanigheid hij zich wilt vestigen. Hij moet erover waken dat de gemeente de juiste categorie vermeld om alle mogelijke misverstanden te vermijden. Het gebeurt regelmatig dat een gemeentebambtenaar “werknemer” vermeld in plaats van “werkzoekende”, met alle jammerlijke gevolgen voor de burger.

IV.1.3. Bewijzen van zijn statuut overmaken binnen 3 maanden

De EU-burger zal bewijsstukken moeten overmaken aan de gemeente binnen 3 maanden vanaf de afgifte van de bijlage 19. Het is sterk aangeraden om een kopie te bewaren van elk document overgemaakt aan de gemeente, om eventueel verlies te vermijden en om er over te waken dat ze goed worden overgemaakt aan DVZ.

De over te maken bewijsstukken variëren sterk van statuut tot statuut:⁹⁶

- Werknemer of zelfstandige

⁹³ Art. 43 van de Wet van 15 december 1980 en art. 27-33 van de Richtlijn 2004/38.

⁹⁴ Art. 7, 8 §4, 12 §2, 13 §2, 14, 24 §2 en 16de overweging van de Richtlijn 2004/38.

⁹⁵ Art. 50, §1 van het KB 8 oktober 1981.

⁹⁶ Deze documenten worden vermeld in art. 50, §2 van het KB 8 oktober 1981.

De werknemer moet een verklaring van indienstneming of tewerkstelling⁹⁷ overmaken en de zelfstandige een bewijs van inschrijving in de Kruispuntbank voor Ondernemingen met ondernemingsnummer.

- Werkzoekende⁹⁸

De werkzoekende moet volgende documenten overmaken:

- a) een inschrijving als werkzoekende (bij Actiris, Forem of VDAB) of een kopie van sollicitatiebrieven bij werkgevers; en
- b) het bewijs “van de reële kans om te worden aangesteld” waarbij rekening wordt gehouden met zijn persoonlijke situatie (diploma’s, gevolgde of voorziene beroepsopleidingen, stages, duur van de werkloosheid,...).

- Studenten

Een student moet volgende documenten overmaken:

- a) een inschrijving aan een georganiseerde, erkende of gesubsidieerde onderwijsinstelling;
- b) een ziektekostenverzekering;
- c) een bewijs dat hij beschikt over voldoende bestaansmiddelen.

- Burgers die over voldoende bestaansmiddelen beschikken

Een EU-burger die niet voldoet aan de voorwaarden verbonden aan bovenvermelde statuten, moet volgende elementen overmaken:

- a) een ziektekostenverzekering; en
- b) het bewijs van voldoende bestaansmiddelen (waaronder kan worden verstaan: een invaliditeitsuitkering, een vervroegd pensioen, een ouderdomsuitkering of een uitkering van de beroepsziektenverzekering).

Het is verboden om een bedrag van de bestaansmiddelen vast te leggen dat wordt aanzien als toereikend, aangezien de autoriteiten verplicht zijn om rekening te houden met de persoonlijke situatie van de betrokken personen. Men kan in geen enkel geval eisen dat het bedrag hoger ligt dan het minimumbedrag van sociale bijstand of het pensioen.⁹⁹ DVZ moet niet alleen rekening houden met de middelen waarover een EU-burger

⁹⁷ Het document moet conform zijn aan het model vermeld in annex 19bis van het KB 8 oktober 1981.

⁹⁸ Het moet worden opgemerkt dat in de ogen van het Unie-recht, de werkzoekende de hoedanigheid van werknemer behoudt als het een onvrijwillige werkloosheid betreft (art. 7, §3 Richtlijn 2004/38) en hij, samen met zijn familie, nog geniet van de rechten verbonden aan de hoedanigheid van werknemer (bv. art. 17 en 24, §2 Richtlijn 2004/38). De lidstaat moet een redelijke termijn toelaten aan de werkzoekende om “zich op het grondgebied van die Lid-Staat op de hoogte te stellen van de werkaanbiedingen die bij hun beroepskwalificatie passen, en om in voorkomend geval het nodige te doen om te worden aangeworven” (H.v.Justitie van 26 februari 1991, C-292/89, *Antonissen*, §16).

⁹⁹ Art. 8, §4 Richtlijn 2004/38.

persoonlijk beschikt, maar ook met de middelen die hij daadwerkelijk verkrijgt via een derde.¹⁰⁰

IV.1.4. Afleveren van een verblijfstitel

Indien de documenten niet binnen 3 maanden zijn overgemaakt, levert de gemeente een annex 20 (zonder bevel om het grondgebied te verlaten) af, die de EU-burger nog 1 maand de tijd geeft om alsnog zijn dossier te vervolledigen. Indien het dossier daarna nog steeds niet compleet is, kan de gemeente een bevel om het grondgebied te verlaten afleveren (dit is ook een bijlage 20).¹⁰¹

Wanneer het dossier volledig is, kan de gemeente ofwel een E-kaart afleveren zonder DVZ te raadplegen,¹⁰² ofwel het dossier overdragen aan DVZ, die dan beschikt over 5 maanden te beginnen van de afgifte van de bijlage 19 om een uitspraak te doen. De EU-burger zal in principe zijn E-kaart krijgen vanaf de beslissing van DVZ, maar ook in het geval dat DVZ geen beslissing neemt binnen de hierbovenvermelde termijn van 5 maanden krijgt de EU-burger zijn E-kaart.¹⁰³

IV.1.5. Geen automatisch einde van verblijf in geval van OCMW-steun

DVZ kan in geen enkel geval een bevel om het grondgebied te verlaten afleveren aan een EU-burger louter en alleen op grond van het feit dat hij beroep doet op het OCMW.¹⁰⁴ Gedurende enkele maanden, of meer (afhankelijk van de omstandigheden), genieten van OCMW-steun, betekent niet automatisch dat men een “onredelijke belasting” wordt voor het gastland.¹⁰⁵ Trouwens, het moet worden opgemerkt dat het OCMW *nooit* informatie m.b.t. aanvragen voor sociale zekerheid mag overmaken aan DVZ of gemeentelijke autoriteiten die samenwerken met DVZ. Dit zou een schending van het beroepsgeheim inhouden, welk strafrechtelijk kan worden bestraft.¹⁰⁶ Het OCMW moet de EU-burger ook informeren dat hij het risico loopt om zijn verblijf te verliezen indien DVZ deze informatie op een reguliere manier verkrijgt (door het raadplegen van de gegevens in de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, die aanvragen voor sociale steun registreren¹⁰⁷).

¹⁰⁰ Art. 50, §2, 4° van het KB 8 oktober 1981 en H.v.Justitie 19 oktober 2004, C-200/02, *Zhu en Chen*.

¹⁰¹ Art. 51, §2 van het KB 8 oktober 1981.

¹⁰² De gemeente kan een verblijfstitel afleveren zonder DVZ te consulteren voor werknemers, zelfstandigen, studenten en niet actieve burgers die van bepaalde uitkeringen genieten (zie art. 51, §1 van het KB 8 oktober 1981).

¹⁰³ Art. 51, §3 van het KB 8 oktober 1981.

¹⁰⁴ Art. 14, §3 et Overweging 16 van de Richtlijn 2004/38.

¹⁰⁵ H.v.Justitie 7 september 2004, C-456/02, *Trojani* en H.v.Justitie 20 september 2001, C-184/99, *Grzelczyk*, §§40 – 46.

¹⁰⁶ Art. 458 Strafwetboek. M.b.t. deze specifieke problematiek, zie Fabienne Crauwels, “Recht op OCMW-dienstverlening voor EU-burgers en hun familieleden”.

http://www.vvsg.be/sociaal_beleid/Vreemdelingen/Documents/2010%2007%2020%20Recht%20op%20OCMW%20dienstverlening%20voor%20EU-burgers%20en%20hun%20familieleden%20vs%206x.pdf; Zie ook “Le CPAS face au secret professionnel : état de la question”, 2006, <http://www.avcb-vsgb.be/documents/publications/secret-professionnel-cpas.pdf>.

¹⁰⁷ Zie Kruispunt Migratie integratie, Nieuwsbrief vreemdelingenrecht en IPR nr. 10, 9 augustus 2011: <http://www.kruispuntmi.be/vreemdelingenrecht/detailnieuwsbr.aspx?id=14944#4>.

IV.1.6. Duurzaam verblijf in gastland

EU-burgers kunnen een duurzaam verblijfsrecht verkrijgen na 3 jaar van ononderbroken verblijf in België, op voorwaarde dat er geen procedure hangende is voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen m.b.t. het recht op verblijf.¹⁰⁸ Men moet het duurzame verblijf aanvragen vóór zijn verblijfstitel verloopt. Eenmaal een duurzaam verblijfsrecht verkregen, kan men het statuut verliezen als men België voor meer dan 2 jaar verlaat. Een permanente ingezetene kan enkel en alleen verwijderd worden voor “ernstige redenen van openbare orde of openbare veiligheid”, en nooit voor economische redenen verbonden aan het vragen van sociale steun.¹⁰⁹

IV.2. Familieleden van EU-burgers

Familieleden¹¹⁰ die een EU-burger “begeleiden of zich [...] bij hem voegen” kunnen met de EU-burger in de lidstaten verblijven, ongeacht hun nationaliteit.¹¹¹ Hun verblijf is allereerst verbonden aan dat van de EU-burger, maar zij kunnen ook een autonoom verblijf verkrijgen of op het grondgebied van het gastland verblijven onder bepaalde voorwaarden, zelfs bij afwezigheid van de burger.

IV.2.1. Gezamenlijke vestiging gedurende 2 jaar

Gedurende de 3 eerste jaren is het lot van de familieleden verbonden aan dat van de EU-burger. DVZ kan namelijk het verblijf intrekken in geval van het overlijden of het vertrek van de EU-burger, of als er geen “gezamenlijke vestiging” meer is.¹¹² Merk op dat het niet noodzakelijk is om constant samen te wonen om de voorwaarde van gezamenlijke vestiging te vervullen.¹¹³

IV.2.2. Bescherming van bepaalde familieleden na vertrek of overlijden

Zelfs als hun ouder (een EU-burger) sterft of het grondgebied verlaat, kunnen de kinderen blijven tot het einde van hun studies met hun andere ouder (ongeacht zijn/haar nationaliteit), indien hij/zij recht van bewaring heeft.¹¹⁴ Bovendien behouden familieleden hun verblijf op voorwaarde dat ze sedert ten minste 1 jaar vóór het

¹⁰⁸ Voor studenten is deze termijn *5 jaar*. Voor dit statuut, zie art. 42quinquies van de Wet van 15 december 1980 en art. 16 ev. van de Richtlijn 2004/38.

¹⁰⁹ Art. 28, §2 van de Richtlijn 2004/38.

¹¹⁰ Zoals gedefinieerd in punt II.2.

¹¹¹ Volgens de bewoordingen van de Richtlijn 2004/38 (art. 7, §2).

¹¹² Art. 42quater, §1 van de Wet van 15 december 1980.

¹¹³ Zo kan het bijvoorbeeld dat bepaalde familieleden, die recht hebben op werk, hun professionele activiteiten uitoefenen verafgelegen van de woonplaats van de EU-burger, terwijl men toch de familiebanden onderhoudt. (H.v.Justitie 13 februari 1985, C-267/83, *Diatta*, §18 ev. m.b.t. Verordening 1612/68, gedeeltelijk ingetrokken door de Richtlijn 2004/38).

¹¹⁴ Art. 42quater, §2 van de Wet van 15 december 1980 en art. 12, §3 van de Richtlijn 2004/38.

overlijden in het gastland verbleven, én indien zij werknemers of zelfstandigen zijn, ofwel over voldoende bestaansmiddelen beschikken.¹¹⁵

IV.2.3. Bescherming van bepaalde familieleden in geval van scheiding

Wanneer een huwelijk, partnerschap of de gezamenlijke vestiging eindigt, behoudt de echtgenoot of partner van de EU-burger zijn verblijf, als hij werknemer of zelfstandige is, of over voldoende bestaansmiddelen beschikt, én zich in een van de volgende hypothesen bevindt:

- het huwelijk, geregistreerd partnerschap of gezamenlijke vestiging 3 jaar heeft geduurd, waarvan 1 jaar in België;
- het recht van bewaring of omgangsrecht is bij overeenkomst of bij gerechtelijke beslissing toegewezen aan de echtgenoot of partner die geen EU-burger is;
- de situatie is “bijzonder schrijnend”, bijvoorbeeld huiselijk geweld.¹¹⁶

Indien de EU-burger het statuut van werknemer had, kunnen zijn echtgenoot en kinderen hun verblijf behouden, zelfs als zij niet beschikken over voldoende bestaansmiddelen noch over een ziektekostenverzekering, en zelfs als zij afhankelijk zijn van sociale steun.¹¹⁷

IV.2.4. Duurzaam verblijf

Familieleden die zelf geen EU-burgers zijn, kunnen toch een duurzaam (en autonoom) verblijf verkrijgen, op aanvraag, na 3 jaar ononderbroken verblijf (in principe op grond van gezamenlijke vestiging, behalve als het verblijf voortduurde na het einde van de gezamenlijke vestiging). De procedure en de gevolgen zijn vergelijkbaar met een duurzaam verblijf van een EU-burger.¹¹⁸

¹¹⁵ Art. 42quater, §3 van de Wet van 15 december 1980 en art. 12, §2 van de Richtlijn 2004/38.

¹¹⁶ Art. 42quater, §4 van de Wet van 15 december 1980 en art. 13 van de Richtlijn 2004/38.

¹¹⁷ H.v.Justitie 23 februari 2010, C-310/08, *Ibrahim*. Een Somalische moeder van 4 Deense kinderen, die volledig afhankelijk is van sociale steun, kan blijven wonen in het Verenigd Koninkrijk na het vertrek van haar man (Deense werknemer), zelfs zonder te beschikken over voldoende bestaansmiddelen, want deze kinderen hebben recht op verblijf tijdens de hele duur van hun studies op de enkele grondslag van artikel 12 van verordening (EEG) nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968. Deze regel, niet gewijzigd door de Richtlijn 2004/38 onderwerpt een verblijf niet aan de voorwaarde dat men moet beschikken over voldoende bestaansmiddelen en een ziektekostenverzekering. Zie ook H.v.Justitie 15 maart 1989, C-389/87 en 390/87, *Echternach en Moritz*, §21 en H.v.Justitie 17 september 2002, C-413/99, *Baumbast*, §69 die het recht van een kind van een migrerende werknemer erkend om een opleiding te volgen, in de best mogelijke omstandigheden, in het gastland, wat noodzakelijkerwijs een verblijfsrecht tot gevolg heeft voor de ouder die daadwerkelijk de voogdij heeft.

¹¹⁸ Zie art. 42quinquies van de Wet van 15 december 1980.

V.3. Derdelanders

Het valt voor dat derdelanders die reeds een verblijfsrecht hebben in een andere EU-lidstaat, zich in België wensen te vestigen. Onder welke voorwaarden mag deze derdelander zich in België vestigen?

V.3.1. Algemene regel: aanvraag visum voor verblijf van langere duur

Indien een derdelander zich voor langere tijd, d.i. langer dan 3 maanden, in België wilt vestigen, kan hij een “visum voor verblijf van langere duur” aanvragen.¹¹⁹ Deze aanvraag moet gebeuren bij de Belgische ambassade of consulaire post van het land van verblijf.¹²⁰ Het verkrijgen van een visum voor lang verblijf is echter geen recht, maar een gunst en kan dus geweigerd worden.

Een visum voor een verblijf van langere duur heeft een geldigheidsduur van ten hoogste één jaar.¹²¹ Derdelanders met een geldig visum voor verblijf van langere duur hebben ook het recht om zich gedurende een periode van ten hoogste 3 maanden per periode van zes maanden vrij te verplaatsen op het grondgebied van de andere Schengen-lidstaten.¹²²

V.3.2. Het statuut van langdurig ingezetene

Zelfs al heeft een derdelander een verblijfsrecht in een EU-lidstaat, zij genieten niet van het vrij verkeer, aangezien zij geen EU-burger zijn.

De derdelander kan een visum voor verblijf van langere duur aanvragen, maar hij kan ook het statuut van **langdurig ingezetene** proberen te verkrijgen. Het statuut van langdurig ingezetene moet worden aangevraagd in het EU-land waar men reeds verblijfsrecht heeft. Dit is echter een ingewikkeld statuut om te verkrijgen.

V.3.2.1. Voorwaarden voor het bekomen van het statuut van langdurig ingezetene

Om het statuut van langdurig ingezetene te verkrijgen, dient men te voldoen aan volgende voorwaarden¹²³:

- Verblijfsrecht van onbeperkte duur

¹¹⁹ Artikel 9, §1 van de Wet van 15 december 1980.

¹²⁰ Artikel 9, §2 van de Wet van 15 december 1980.

¹²¹ Artikel 1.1 van de Verordening 265/2010. Indien België een derdelander toch zou toestaan meer dan één jaar in België te verblijven, moet het visum voor een verblijf van langere duur voor het verstrijken van de geldigheidsduur vervangen worden door een verblijfstitel.

¹²² Artikel 1.2 Verordening 265/2010. *Opgelet*: De derdelander moet wel aan de toepasselijke toegangsvoorwaarden voldoen, zoals in het bezit zijn van geldige reisdocumenten.

¹²³ Artikel 15bis van de Wet van 15 december 1980 en Artikels 1-6 van de Richtlijn 2003/109/EG van 25 november 2003 betreffende de status van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen (Hierna *Richtlijn 2003/109*).

De vreemdeling moet op het moment van de aanvraag een verblijfsrecht van onbepaalde duur hebben in de EU-lidstaat waar hij de aanvraag indient.¹²⁴

Opgelet! Bepaalde vreemdelingen met een onbeperkt verblijf worden uitgesloten van het statuut van langdurig ingezetene. Zo kan een vreemdeling die als vluchteling is erkend of die de subsidiaire bescherming geniet, geen aanspraak maken op een statuut als langdurig ingezetene.¹²⁵ Een recente richtlijn heeft echter bepaald dat dit ten laatste in 2013 moet veranderen.¹²⁶

- Legaal en Ononderbroken verblijf van 5 jaar

De vreemdeling moet het bewijs kunnen leveren dat hij onmiddellijk voorafgaand aan de aanvraag gedurende 5 jaar ononderbroken en wettig verbleven heeft in de EU-lidstaat van de aanvraag.¹²⁷ Men wil dit statuut voorbehouden aan personen die sterke banden met het land hebben verkregen.¹²⁸

Voor de berekening van de periode van 5 jaar gelden specifieke regels. Zo wordt een verblijf van beperkte duur niet meegerekend, terwijl het verblijf als buitenlandse student voor de helft wordt meegerekend. Een periode van afwezigheid van maximum 6 opeenvolgende maanden onderbreekt de termijn van 5 jaar niet. Deze periode telt nog steeds mee voor de berekening van de duur van het verblijf, op voorwaarde dat men in totaal niet meer dan 10 maanden per 5 jaar afwezig was.¹²⁹

- Bestaansmiddelen

De vreemdeling moet beschikken over stabiele en regelmatige inkomsten, voldoende om zichzelf en zijn gezinsleden ten laste te onderhouden.¹³⁰

¹²⁴ Artikel 15bis, §1 van de Wet van 15 december 1980. De definitie in de Belgische wetgeving verschilt enigszins van de richtlijn. De richtlijn spreekt over “onderdanen van derde landen die legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijven” en sluit vervolgens een aantal categorieën van derdelanders die tijdelijk op het grondgebied verblijven uit (art. 3).

¹²⁵ Artikel 15bis, §2 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 3.2 Richtlijn 2003/109.

¹²⁶ De richtlijn 2011/51 van 11 mei 2011 zorgt ervoor dat erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden ook toegang krijgen tot het statuut van langdurig ingezetene. De richtlijn bepaalt dat ook deze personen de status van langdurig ingezetene kunnen verwerven in de lidstaat die hun het beschermingsstatuut hebben toegekend, onder dezelfde voorwaarden als andere onderdanen van derde landen. België moet ten laatste op 20 mei 2013 aan deze regelgeving voldoen. (Richtlijn 2011/51/EU van 11 mei 2011 tot wijziging van Richtlijn 2003/109/EG van de Raad teneinde haar werkingssfeer uit te breiden tot personen die internationale bescherming genieten)

¹²⁷ Artikel 4.1 Richtlijn 2003/109 en artikel 15bis §1 van de Wet van 15 december 1980.

¹²⁸ Overweging 6 Richtlijn 2003/109.

¹²⁹ Voor alle regels en uitzonderingen, zie Artikel 4 Richtlijn 2003/109 en Artikel 15bis van de Wet van 15 december 1980. Met betrekking tot de status van langdurig ingezetene voor erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden bepaalt de Richtlijn 2011/51 dat voor de berekening van de verblijfsduur van 5 jaar, ten minste de helft van de periode van de asielprocedure in aanmerking moet worden genomen. De gehele asielprocedure wordt in aanmerking genomen, wanneer deze 18 maanden overschrijdt (Artikel 1.3.b Richtlijn 2011/51).

¹³⁰ Artikel 15bis, §3 van de Wet van 15 december 1980 en artikel 5.1 Richtlijn 2003/109.

- Ziektekostenverzekering

De vreemdeling moet beschikken over een ziektekostenverzekering voor zichzelf en zijn gezinsleden ten laste.¹³¹

- Geen gevaar vormen voor de openbare orde of nationale veiligheid¹³²

Bovendien staat het de EU-lidstaten vrij te eisen dat de derdelanders aan aanvullende voorwaarden voldoen, bijvoorbeeld met betrekking tot integratie en taal.¹³³

Het statuut van langdurig ingezetene wordt niet automatisch toegekend, maar moet worden aangevraagd door de derdelander.¹³⁴

Gevolgen

Artikel 11 van de Richtlijn bepaalt dat een derdelander die het statuut van langdurig ingezetene heeft verkregen in een EU-lidstaat, gelijke behandeling geniet met de eigen onderdanen van het land waar hij verblijft.¹³⁵ Hij geniet ook extra bescherming tegen iedere beslissing tot verwijdering.¹³⁶

Het belangrijkste voordeel is dat dit statuut recht geeft op een tweede verblijf in een andere lidstaat van de Europese Unie (*Opgelet!* Met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Denemarken).¹³⁷ Bijvoorbeeld: een persoon die een statuut van langdurig ingezetene in Spanje heeft verkregen, mag zich ook vestigen in België.

V.3.2.2. Mogelijkheid om zich vrij te verplaatsen als langdurig ingezetene

België als tweede verblijf

¹³¹ *Ibid.*

¹³² Artikel 15bis, §1 van de Wet van 15 december 1980 en artikel 6 Richtlijn 2003/109.

¹³³ Artikel 5.2 Richtlijn 2003/109. Hierover is niets terug te vinden in de vreemdelingenwet. Het integratiebeleid is een gemeenschapsmaterie.

¹³⁴ Zie Artikel 7 Richtlijn 2003/109; voor België: Artikels 16-18 van de Wet van 15 december 1980 en KB van 22 juli 2008 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

¹³⁵ Artikel 11.1 Richtlijn 2003/109. Dit betreft gelijke behandeling op het vlak van o.a. tewerkstelling, onderwijs, en sociale bijstand en bescherming. In bepaalde gevallen mag de EU-lidstaat deze gelijke behandeling echter wel beperken. Zie: Artikel 11.2-11.4 Richtlijn 2003/109.

¹³⁶ Hij kan enkel het land worden uitgezet “wanneer hij een actuele en voldoende ernstige bedreiging voor de openbare orde of de binnenlandse veiligheid vormt.” Deze beslissing kan enkel genomen worden na een belangenafweging (rekening houdend met o.a. de leeftijd van de persoon en duur van het verblijf). Economische redenen kunnen een beslissing tot verwijdering in geen geval rechtvaardigen. Zie: Artikel 12 Richtlijn 2003/109 en art. 20, §2 en 61/9 van de vreemdelingenwet .

¹³⁷ Artikel 14 Richtlijn 2003/109 en Artikel 61/6 van de Wet van 15 december 1980.

Niet-EU-onderdanen die in een andere EU-lidstaat de status van langdurig ingezetene hebben verkregen, hebben ook het recht om voor een periode van meer dan drie maanden in België te verblijven.¹³⁸ Dit is wel enkel mogelijk als volgende voorwaarden zijn voldaan:¹³⁹

De vreemdeling moet natuurlijk eerst en vooral in het bezit zijn van een geldige verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene, afgegeven door een andere EU-lidstaat. Voor modellen van de verblijfstitel voor langdurig ingezetenen van andere EU-lidstaten, zie https://dofi.ibz.be/nl/resident_longue_duree/doc/346.pdf.

Als hij of zij al lang in een EU-land verblijft maar niet over de goede verblijfstitel beschikt, moet hij eerst in dit land deze titel van verblijf aanvragen.¹⁴⁰

Deze vreemdeling mag zich dan in België vestigen voor een periode van meer dan 3 maanden om¹⁴¹:

- te werken als werknemer of zelfstandige

Een vreemdeling die naar België wil komen als werknemer moet beschikken over een arbeidskaart B, of bewijzen dat hij daarvan is vrijgesteld, én een arbeidscontract, werkaanbod of de documenten vereist om een activiteit als zelfstandige uit te oefenen.¹⁴²

Zoals reeds is aangehaald,¹⁴³ is de afgifte van een arbeidskaart B aan strikte voorwaarden onderworpen, waaronder een arbeidsmarktonderzoek. De langdurig ingezetene wordt vrijgesteld van het arbeidsmarktonderzoek indien hij een knelpuntberoep komt uitoefenen. Indien de langdurig ingezetene reeds gedurende 12 maanden of meer in België heeft gewerkt, zal hij ook volledig worden vrijgesteld van het arbeidsmarktonderzoek, zelfs als het géén knelpuntberoep betreft.¹⁴⁴

Daarnaast zijn ook andere voorwaarden tot toekenning van een arbeidskaart B versoepeld. Zo moet er geen modelarbeidsovereenkomst gebruikt worden¹⁴⁵ en kan de aanvraag voor de arbeidskaart in België worden ingediend.¹⁴⁶

¹³⁸ Artikel 14.1 Richtlijn 2003/109.

¹³⁹ Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 14.4 van de Richtlijn 2003/109 stelt dat deze voorwaarden niet gelden voor een langdurig ingezetene die in België verblijft als gedetacheerd werknemer van een dienstenverstreker in het kader van grensoverschrijdende dienstverlening, of als verlener van grensoverschrijdende diensten.

¹⁴⁰ Hoe zeg je “langdurig ingezetene” in het Hongaars, in het Spaans, of in andere talen van de Unie? Dit kan je nakijken op https://dofi.ibz.be/nl/resident_longue_duree/doc/Vermelding_EG-verblijfsvergunning_voor_langdurig_ingezetenen%20.doc zodat de vreemdeling de nodige stappen in het betrokken land kan ondernemen.

¹⁴¹ Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980 en Artikel 14.2 Richtlijn 2003/109.

¹⁴² Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980.

¹⁴³ Zie 1.2.1 EU-burgers, Roemenen en Bulgaren.

¹⁴⁴ Artikels 9, 20° en 38septies van het KB 9 juni 1999.

¹⁴⁵ Artikel 13 van het KB 9 juni 1999.

¹⁴⁶ Artikel 5 van het KB 9 juni 1999.

- te studeren

De vreemdeling moet voldoen aan dezelfde voorwaarden die gelden voor een buitenlandse student.¹⁴⁷

- andere redenen

Als de vreemdeling naar België komt om andere redenen (dan te werken of studeren), moet hij bewijzen dat hij beschikt over stabiele, regelmatige en toereikende inkomsten om voor zichzelf en zijn familieleden te zorgen, en over een ziektekostenverzekering.¹⁴⁸

Bovendien mag de vreemdeling geen gevaar vormen voor de openbare orde, nationale veiligheid of volksgezondheid.¹⁴⁹

Net als in de eerste EU-lidstaat, is het recht om te verblijven in een tweede lidstaat geen automatisch toegekend recht. De langdurig ingezetene zal een aanvraag moeten indienen om in België een verblijfsrecht van meer dan 3 maanden te bekomen. De aanvraag zal in principe moeten ingediend worden vanuit het buitenland.¹⁵⁰

Gevolgen tweede verblijf

De vreemdeling zal gemachtigd worden tot een beperkt verblijf in België (A-kaart).¹⁵¹ Na 5 jaar in België wordt de machtiging tot verblijf *automatisch* omgezet naar een verblijfsrecht met onbeperkte duur (B-kaart).¹⁵² Een studentenverblijf blijft wel steeds tijdelijk.¹⁵³ Tijdens deze periode behoudt de vreemdeling zijn statuut van langdurig ingezetene in de andere EU-lidstaat.

Zodra de langdurig ingezetene een vergunning tot een verblijf van meer dan 3 maanden heeft verkregen in België, is hij beschermd tegen elke ongelijke behandeling met de Belgische onderdanen.¹⁵⁴

Na een regelmatig verblijf van 5 jaar in België kan de vreemdeling het statuut van langdurig ingezetene ook in België aanvragen.¹⁵⁵ Als men het statuut van langdurige

¹⁴⁷ Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980. Deze voorwaarden worden bepaald in artikel 58 e.v. van de Wet van 15 december 1980. Aangezien de voorwaarden dezelfde zijn, heeft het als student totaal geen meerwaarde om het statuut van langdurig ingezetene aan te vragen.

¹⁴⁸ Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980.

¹⁴⁹ Artikel 61/7 van de Wet van 15 december 1980 en Artikels 17&18 Richtlijn 2003/109.

¹⁵⁰ Artikel 61/7, §2-3 van de Wet van 15 december 1980 die verwijst naar artikels 9 en 9bis (uitzonderlijke omstandigheden) en Artikels 15, §1 & 19 Richtlijn 2003/109.

¹⁵¹ Artikel 61/7, §4 van de Wet van 15 december 1980.

¹⁵² Artikel 61/7, §6 van de Wet van 15 december 1980.

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ Onder de voorwaarden van artikel 11 van de Richtlijn (zie art. 21 van de Richtlijn 2003/109).

¹⁵⁵ Artikel 23 Richtlijn 2003/109.

ingezetene in België verkrijgt, betekent dit wel dat men het statuut van langdurig ingezetene in de eerste EU-lidstaat verliest.¹⁵⁶

Andere opties?

Het statuut van langdurig ingezetene is moeilijk te verkrijgen. Daarom is het ook steeds zinvol om te onderzoeken of de derdelander in aanmerking komt om zelf EU-burger te worden. In vele gevallen zal het makkelijker zijn voor een derdelander om de nationaliteit te bekomen van de EU-lidstaat waar hij een verblijfsrecht heeft, dan het statuut van langdurig ingezetene. Daarnaast kan een derdelander ook familielid van een EU-burger worden, bijvoorbeeld d.m.v. huwelijk, partnerschap, adoptie, enz.

V.3.3. Kan men zijn statuut van erkend vluchteling overdragen?

Indien een persoon erkend is als vluchteling in een ander land, betekent dat *niet* dat hij ook het statuut van erkend vluchteling heeft in België!

Een erkend vluchteling is op dit moment ook nog uitgesloten van de status van langdurig ingezetene. Met andere woorden: een erkende vluchteling kan zich niet beroepen op dit statuut om zich te vestigen in een andere EU-lidstaat dan de lidstaat waar ze hun erkenning hebben verkregen. Maar zoals reeds is aangehaald maakt de Richtlijn 2011/51 deze uitsluiting ongedaan, en zal een erkend vluchteling ten laatste op 20 mei 2013 aanspraak kunnen maken op de status van langdurig ingezetene.

Een vreemdeling die erkend is als vluchteling in een ander land heeft wel de mogelijkheid om bij het CGVS de bevestiging van zijn status als erkend vluchteling te vragen. Dit kan enkel als de vreemdeling regelmatig en zonder onderbreking gedurende 18 maanden in België is verbleven en hij een verblijf van onbepaalde duur in België heeft.¹⁵⁷ Als aan deze voorwaarden zijn voldaan, kan het CGVS zijn status als erkend vluchteling bevestigen in België en verkrijgt de vreemdeling hetzelfde statuut als een vreemdeling die erkend is als vluchteling in België. Dus ook een onbeperkt verblijfsrecht.

Aangezien de persoon echter reeds een onbeperkt verblijf op een andere basis moet hebben in België, vooraleer zijn status als erkend vluchteling kan bevestigd worden, is deze procedure in de praktijk zo goed als onbruikbaar.

Opgelet! De aanvraag tot bevestiging van zijn statuut is niet zonder risico. Het CGVS kan zowel de geloofwaardigheid van het vluchtverhaal als de actuele gegrondheid van de vrees waarop men de erkenning als vluchteling heeft gebaseerd, opnieuw onderzoeken.

Men heeft natuurlijk ook steeds de mogelijkheid om een nieuwe asielaanvraag in te dienen in België. Men zal echter enkel het statuut van erkend vluchteling in België verkrijgen, als men kan aantonen dat de bescherming in het andere land waar men al erkend is, niet effectief is.

¹⁵⁶ Artikel 9.4 Richtlijn 2003/109.

¹⁵⁷ Artikel 93 van het KB 8 oktober 1981.

Besluit

Het onderzoek naar de concrete mogelijkheden om zich te verplaatsen en zich te vestigen binnen de Europese zone toont een buitengewoon ingewikkelde situatie. Wij zijn ook nog ver verwijderd van een echt homogeen gebied van vrij verkeer. Voor Europese burgers, en hun familieleden (die voldoen aan de definitie in het Europees recht), is er een zeer duidelijke tendens tot het wegwerken van alle struikelblokken en tot soepelheid, zelfs als het niet altijd zo vanzelfsprekend is om dit in de praktijk na te leven. Daarentegen, voor derdelanders die geen familielid zijn van een EU-burger blijft vrij verkeer vaak een onpraktisch concept of zelfs een gevaarlijk spel. Voor deze categorie is de reglementering bijzonder onevenwichtig. De harmonisatie van de asiel- en migratiepolitiek heeft immers tot gevolg dat negatieve beslissing en bevelen om het grondgebied te verlaten erkend worden, of op zijn minst, negatieve gevolgen kunnen hebben in de hele Europese zone. Omgekeerd, de geldigheid van een bescherming of verblijfstitel is in principe slechts beperkt tot de lidstaat die het heeft verleend. Er zijn zeker uitzonderingen op dit principe, maar zij zijn bijzonder moeilijk toe te passen. Een Marokkaan die gedurende een decennium legaal gevestigd is in Spanje, en de economische crisis wenst te ontvluchten en werk te zoeken in België, zal geconfronteerd worden met een heus hindernissenparcours. Men kan dus niet spreken over een vrije vestiging voor derdelanders. De mogelijkheden voor een kort verblijf zijn ook onderworpen aan belangrijke voorwaarden. Terwijl de grenzen wel grotendeels verdwenen lijken te zijn, kunnen zij plotseling en stiekem toch terug krachtigere opduiken op het grondgebied, onder de vorm van controles en detentie. Om trauma's te vermijden moet men onuitputtelijk blijven werken om de juiste informatie te verschaffen en hardnekkige misverstanden de wereld uit te helpen. Zoals de reglementering nu is, moet men het idee afvoeren dat derdelanders genieten van de Europese taart van vrij verkeer. In de werkelijkheid krijgen zij slechts enkele kruimels. De Europese Unie zal zich slechts kunnen beroemen om een echte "ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" te zijn wanneer het vrij verkeer een concrete realiteit wordt voor de hele bevolking.

Reizen – maximum 3 maanden			
	EU-burgers	Familieleden van EU-burgers	Derdelanders
Documenten/Voorwaarden	<p>Alle bewijzen die aantonen dat men een EU-burger is, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - geldig of vervallen identiteitskaart - geldig of vervallen nationaal paspoort - rijbewijs 	<p>Alle bewijzen van identiteit en nationaliteit, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - geldig of vervallen identiteitskaart - geldig of vervallen nationaal paspoort - verblijfkaart van een familielid van een EU-burger (art. 10 Richtlijn 2004/38) - duurzame verblijfskaart van een familielid van een EU-burger (art. 20 Richtlijn 2004/38) <p>+ visum (tenzij vrijstelling)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Geldig</u> nationaal paspoort <i>Uitz.</i> Gelijkwaardig reisdocument in geval van <u>onmogelijkheid</u> om een nationaal paspoort te verkrijgen: <ul style="list-style-type: none"> • Erkend Vluchteling: document met blauwe omslag • Erkend staatlozen: document met grijze omslag • Andere vreemdelingen met verblijf van onbepaalde duur: document met rode omslag <p><i>én</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verblijfstitel: <ul style="list-style-type: none"> • BIVR of A-kaart • B, C of D kaart • Bijzonder verblijfsvergunning (bv. diplomatiek personeel) <p><i>én</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van voldoende bestaansmiddelen <p><i>Opm.</i> Indien geen verblijfstitel of geldig paspoort: <u>visum</u> aanvragen bij de betreffende ambassade</p>
Meldingsplicht	<ul style="list-style-type: none"> - verblijf in hotel of vakantiedomein: <i>geen</i> meldingsplicht 	<ul style="list-style-type: none"> - verblijf in hotel of vakantiedomein: <i>geen</i> meldingsplicht 	Binnen 3 dagen, bij gemeente van verblijfplaats

	<i>anders</i> - binnen 10 dagen, bij gemeente van verblijfplaats → geen invloed op wettigheid van verblijf	<i>anders</i> - binnen 10 dagen, bij gemeente van verblijfplaats → geen invloed op wettigheid van verblijf	
--	--	--	--

Migreren en werken – meer dan 3 maanden					
	EU-burgers	Familieleden van EU-burgers	Derdelanders		
				Statuut langdurig ingezetene <u>bekomen</u>	Zich <u>vrij verplaatsen</u> als langdurig ingezetene
Werknemer	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van nationaliteit en identiteit - Verklaring van indienstneming of tewerkstelling 	<i>Regel:</i> Familielid moet EU-burger begeleiden of zich bij hem voegen <i>Uitz.</i> - na vertrek of overlijden van de EU-burger, familieleden die ten minste 1 jaar voor het overlijden reeds in het gastland verbleven + werknemer zijn	<ul style="list-style-type: none"> - visum voor verblijf van langere duur (= gunst, geen recht) - langdurig ingezetene 	<ul style="list-style-type: none"> - Verblijfrecht van onbepaalde duur <i>Uitz.</i> Erkend vluchteling of subsidiair beschermde - Legaal en onderbroken verblijf van 5 jaar - Voldoende, stabiele en regelmatige bestaansmidde 	<ul style="list-style-type: none"> - Geldige verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene, afgegeven door een andere EU-lidstaat - Arbeidskaart B of bewijs van vrijstelling - Arbeidscontract of werkaanbod

Zelfstandige	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van nationaliteit en identiteit - Bewijs van inschrijving in de Kruispuntbank voor Ondernemingen, met ondernemingsnummer 	<p><i>Regel:</i> Familielid moet EU-burger begeleiden of zich bij hem voegen</p> <p><i>Uitz.</i> - na vertrek of overlijden van de EU-burger, familieleden ten minste 1 jaar voor het overlijden in het gastland + zelfstandige zijn</p>		<ul style="list-style-type: none"> len - Ziektekostenverzekering 	<ul style="list-style-type: none"> - Geldige verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene, afgegeven door een andere EU-lidstaat - Beroepskaart of bewijs van vrijstelling - Documenten vereist om een activiteit als zelfstandige uit te oefenen
Werkzoekende	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van nationaliteit en identiteit - inschrijving als werkzoekende (bij Actiris, Forem of VDAB) of kopie van sollicitatiebrieven - bewijs van “reële kans om te worden aangesteld” (bv. diploma’s, beroepsopleidingen, stages, duur van werkloosheid, etc.) 	Familielid moet EU-burger begeleiden of zich bij hem voegen			/
Student	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van nationaliteit en identiteit - inschrijving aan georganiseerde, erkende of gesubsidieerde onderwijsinstelling 	Familielid moet EU-burger begeleiden of zich bij hem voegen			<ul style="list-style-type: none"> - Geldige verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene, afgegeven door een andere EU-lidstaat - Inschrijving aan

	<ul style="list-style-type: none"> - ziektekostenverzekering - bewijs van voldoende bestaansmiddelen 				<p>georganiseerde, erkende of gesubsidieerde onderwijsinstelling</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van voldoende bestaansmiddelen
Andere	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijs van nationaliteit en identiteit - Ziektekostenverzekering - Bewijs van voldoende bestaansmiddelen (o.a. invaliditeitsuitkering, vervroegd pensioen, etc.) 	<p><i>Regel:</i> Familielid moet EU-burger begeleiden of zich bij hem voegen</p> <p><i>Uitz.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>na vertrek of overlijden</i> van de EU-burger: <ul style="list-style-type: none"> • kinderen tot het einde van hun studies • familieleden die ten minste 1 jaar voor het overlijden reeds in het gastland verbleven + voldoende bestaansmiddelen hebben <p>- <i>na scheiding:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • indien men over voldoende bestaansmiddelen beschikt • huwelijk geregistreerd partnerschap of gezamenlijke 			<ul style="list-style-type: none"> - Geldige verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene, afgegeven door een andere EU-lidstaat - Stabiele, regelmatige en toereikende inkomsten - Ziektekostenverzekering

		vestiging 3 jaar heeft geduurd, waarvan 1 jaar in België • recht van bewaring of omgangsrecht toegewezen aan echtgenoot of partner die geen EU- burger is • “bijzonder schrijnende” situatie, bv. huiselijk geweld			
--	--	---	--	--	--